

Η ΑΠΟΛΟΓΙΑ ΤΟΥ ΟΔΥΣΣΕΩΣ ΑΝΔΡΟΥΤΣΟΥ¹

Κατὰ τὴν θυελλώδη ταύτην ἐποχὴν ἡ οἰκογένεια τῶν Λόντων ἔσχε μέρος λίαν ἐνεργόν, πρὸ πάντων δ' ὁ πρεσβύτερος ἀδελφὸς Ἀνδρέας, συνδεδόμενος μετὰ τοῦ ὁμωνύμου του προύχοντος τῶν Καλαβρύτων Ζαήμη καὶ ἀποτελῶν μετ' αὐτοῦ τὴν ξυνωρίδα τῶν Ἀνδρεῶν, ἥτις πρωτηγωνίστησε κατὰ τε τὸν πρῶτον καὶ τὸν δεύτερον τῶν ἐμφυλίων πολέμων. Ὁ Ἀναστάσιος Λόντος ἐπισκιάζεται ἐκ τῆς δράσεως τοῦ Ἀνδρέου, οὐχ ἥττον καὶ αὐτὸς διέπρεψεν εἰς τοὺς ἀδόξους τούτους ἀγῶνας διὰ τὴν βιαιοπάθειάν του. Ἡ διάλυσις δέ, ἣν ἀποδίδει αὐτῷ ὁ Ὀδυσσεύς, εἶναι ἴσως τὸ συμβᾶν ἐν Ἀργεὶ γεγονός, ὅπερ ὁ Τρικούπης ἀφηγεῖται ὡς ἐξῆς ἐν τῇ ἱστορίᾳ του (τόμ. Γ' σελ. 59). «Κατεταράχθη » τὸ Νομοτελεστικὸν μαθὼν τὸ ἐν Ἀκόβοις συμβᾶν (τὴν μεταξὺ Δελη- » γιανναίων καὶ Πλαπούτα σύγκρουσιν), διότι ἦλθον εἰς χεῖρας δύο οἰκο- » γένεια· τοῦ κόμματός του καὶ ἔσπευσε πρὸς διόρθωσιν τοῦ κακοῦ ν' ἀπο- » στείλῃ τὸν Μεταξᾶν· ἀλλ' ἐπὶ τῇ ἀποστολῇ ταύτῃ ἤμαρτε πολλαχῶς· » δὲν ἐζήτησε τὴν ἀπαιτουμένην ἄδειαν τῆς Βουλῆς, μετὰ δὲ τὴν ἀπο- » στολὴν ἀπέμειναν ἐν Ναυπλίῳ δύο μόνον μέλη τοῦ Νομοτελεστικοῦ, » ἐνῷ ὁ νόμος ἀπῆτει τοῦλάχιστον τρία πάντοτε παρόντα· τὰ δ' ἐναπο- » μείναντα δύο μέλη ἐνήργουν ὡς καὶ πρότερον, ἐνῷ πᾶσα ἐνέργεια » αὐτῶν ἦτο παράνομος. Ἐντεῦθεν λαβοῦσα δικαίαν αἰτίαν ἡ Βουλὴ » ἐνήργησε τὰ τοῦ Νόμου, ὡς καὶ ἐπὶ τῆς παρανομήσεως τοῦ ὑπουργοῦ » Περούκα, ἐκήρυξε τὴν 25 (Σεπτεμβρίου 1823) τὸν Μεταξᾶν ἐγκλη- » ματίαν καὶ ἀνατροπέα τοῦ ὁργανικοῦ νόμου καὶ τὸν καθήρεσεν, ἀντι- » καταστήσασα τὸν Κωλέττην. Ἐνοχοὶ ἐπίσης ἦσαν καὶ ἄξιοι τῆς αὐτῆς » ποινῆς καὶ οἱ δύο ἄλλοι συνάδελφοι τοῦ Μεταξᾶ· ἀλλ' ἡ Βουλὴ δὲν » τοὺς συνεκάθηρεν. Ἡ μετριοπάθειά της ὅμως αὕτη δὲν ὠφέλησεν. Οἱ » μὴ καθαιρεθέντες νομοτελεσταὶ οὔτε τὸν Κωλέττην ἐδέχθησαν οὔτε » τὸν Μεταξᾶν ἐκπτωτον ἐθεώρησαν. Φοβούμενοι δὲ καὶ τὴν ἑαυτῶν

¹ Συνέχεια· ἴδε σελ. 646 καὶ 657.

» ἐκπτώσιν, ἐκήρυτταν ὅτι οἱ ἐν Ἄργει βουλευταὶ ἐνήργουν ἐκτὸς τοῦ νόμου, ἐλλείποντος τοῦ ἀπαιτουμένου ἀριθμοῦ· ἀπέστειλαν δὲ τὴν ἐπαύριον εἰς Ἄργος τὸν φρούραρχον τοῦ Ναυπλίου Πᾶνον Κολοκοτρώνην, τὸν Νικήταν καὶ τὸν Τσόκρην, ἵνα διαλύσωσι τὴν Βουλὴν καὶ συλλάβωσι τοὺς πρωταιτίους, ὡς ἐρεθίζοντας κατὰ τοῦ Νομοτελεστικοῦ τοὺς ἄλλους βουλευτάς. Ὡς πρωταίτιοι δὲ ἐθεωροῦντο ὁ ἀντιπρόεδρος Βρεσθένης (ὁ ἐπίσκοπος Θεσδώρητος), ὁ Ἀσημάκης Φωτήλας καὶ ὁ Ἀναστάσιος Λόντος. Οἱ σταλέντες ὑπῆγαν εἰς Ἄργος ἐν συνοδίᾳ 200 στρατιωτῶν, ἐπάτησαν τὸ Βουλευτήριον διαρκούσης τῆς συνεδριάσεως, ἤρπασαν τὰ ἀρχεῖα καὶ διεσκόρπισαν τοὺς βουλευτάς, ἀπειλοῦντες καὶ αἶροντες χεῖρα ἐπὶ τινὰς αὐτῶν· ἐπάτησαν δὲ διὰ νυκτὸς καὶ οἰκίας βουλευτῶν, καὶ μὴ εὐρόντες τοὺς ἐνοικοῦντας τὰς ἐγύμνωσαν. Ἀλλ' οἱ τόσον ἀσυστόλως ἀσεδῆσαντες εἰς τὸν νόμον ὥφειλαν νὰ ἐμποδίσωσι πᾶσαν συγκέντρωσιν τῶν διασκορπισθέντων βουλευτῶν, ἐξ ἧς θὰ προήρχετο ἡ πτώσις των· ἀλλ' οὐδὲν ἐνήργησαν καὶ οἱ παθόντες βουλευταὶ ἀνεχώρησαν κρυφίως καὶ ἀσφαλῶς, οἱ μὲν διὰ ξηρᾶς, οἱ δὲ διὰ θαλάσσης εἰς τὸ Κρανίδι ».

Τὸ ἕτερον κεφάλαιον τῆς κατὰ τοῦ Λόντου κατηγορίας, τὸ περὶ προσκολλησεῖς τοῦ «εἰς ξένην Αὐλὴν» μένει ὅπως οὖν σκοτεινὸν καὶ ἀνεξήγητον. Τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἀκόμη δὲν εἶχεν ἀποφασισθῇ ὑπὸ τῆς Εὐρώπης ἡ ἀπελευθέρωσις τῆς Ἑλλάδος καὶ δὲν εἶχον ἐπομένως ἀναφυῇ αἱ πολιτικαὶ φατρίαι αἱ ὑποθαλπόμεναι ὑπὸ ξένων ῥαδιουργιῶν, ὧν ὁ ἐπιβλαβὴς περὶ ἐπικρατήσεως ἐν τῇ πολιτικῇ ἀνταγωνισμὸς διήρκεσε μέχρι τοῦ τέλους περίπου τῆς πρώτης βασιλείας. Τὰ περὶ τῆς ἐκλογῆς τοῦ δευτεροτόκου υἱοῦ τοῦ δουκὸς τοῦ Νεμουρ ὄνειρα τοῦ δουκὸς τῆς Λύρηλίας καὶ ἡ ἀποστολὴ τοῦ στρατηγοῦ Roche εἶνε μεταγενέστερα, ἕως τότε δ' ἐπίσημόν τι διπλωματικὸν διάβημα δὲν εἶχε γείνει ἄλλο εἰμὴ ἡ ἐμπιστευτικὴ πρότασις τῆς Ῥωσσίας περὶ διαιρέσεως τῆς Ἑλλάδος εἰς τρεῖς ὑποτελεῖς ἡγεμονίας, ἧτις καὶ πολὺ πρόσφατος ἦτο τότε καὶ δὲν ἠδύνατο νὰ γεννήσῃ εἰς τὴν Ἑλλάδα κομματικὰς διαιρέσεις καὶ διαφωνίας. Ὡστε ἄδηλον εἰς τίνα Αὐλὴν ξένην ἠδύνατο νὰ εἶναι προσκεκολλημένος ὁ Λόντος. Ἴσως ὑπῆρξε ποιά τις περὶ τούτου φήμη ἐκ τῶν ἀνυποστάτων ἐκείνων, αἵτινες δημιουργοῦνται ἐκ τοῦ πολιτικοῦ μίσους καὶ διαδίδονται ἐπίτηδες πρὸς ψόγον καὶ ὄνειδος τῶν ἀντιπάλων, ὅπως ἔτυχε νὰ ἴδωμεν καὶ κατὰ τὰς ἡμέρας μας. Ὅπως δὲποτε δὲν ὑπάρχει περὶ τοῦ πράγματος ἄλλη τις μαρτυρία, οὐδ' ἔτυχε νὰ συναντήσω νύξιν

κᾶν τινὰ εἰς ὅσας πηγὰς καὶ ἱστορικὰ ἔργα, εἰς τὰ συμβᾶντα τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ἀναφερόμενα, ἔτυχε ν' ἀναγνώσω.

Γ'

Ἀλλὰ τὸ χαρακτηριστικὸν τοῦ περιέργου αὐτοῦ ἐγγράφου εἶναι τὸ αἶσθημα τῆς δυσφορίας καὶ τῆς βαρυθυμίας, τὸ ἐπιπνέον ἐν αὐτῷ ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τέλους μετ' ὀργῆς κοχλαζούσης ὑποκώφως καὶ μόλις συγκρατουμένης. Ἡ τοιαύτη ἔκρυθμος ψυχολογικὴ του κατάστασις προήρχετο ἐκ τῶν ἐκτάκτων περιστάσεων, ἐν αἷς διετέλει. Ἦδη ὁ κατατρώγων τὴν ἀτίθασον ψυχὴν του σάραξ τῆς ἀντιζηλίας πρὸς τὸν Γκούραν, τὸ τέως πρωτοπαλλήκαρόν του, ἤρχιζε νὰ καθίσταται ἀφόρητος· εἰς τῶν ἀνδρῶν δὲ τὴν ἀντιζηλίαν προσετίθετο καὶ ἡ τῶν γυναικῶν, ὀξύνουσα τὸ ἀμοιβαῖον πάθος.

Ὁ Γκούρας διορισθεὶς φρούραρχος Ἀθηνῶν παρ' αὐτοῦ τοῦ Ὀδυσσεῶς κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς εἰς Βοιωτίαν ἐκστρατείας αὐτοῦ, προσεκάλεσεν ἐντὸς τῆς Ἀκροπόλεως καὶ τὴν σύζυγόν του κατὰ Φεβρουάριον τοῦ 1823, βραδύτερον δὲ προσεκάλεσεν ἐκεῖ καὶ τὸν σύγγαμβρόν του Κατσικογιάννην. Περὶ τὰ τέλη δὲ τοῦ αὐτοῦ ἔτους ἔφερε καὶ ὁ Ὀδυσσεὺς ἐντὸς τοῦ φρουρίου τὴν ἰδίαν σύζυγον μετὰ τῆς μητρός του. Οἱ ἐκ τῶν Ἀθηναίων ὑποβλέποντες τὸν Ὀδυσσεᾶ ἐπεδαψίλευον ἐπιδεικτικῶς πρὸς τε τὸν Γκούραν καὶ τὴν σύζυγον αὐτοῦ παντοίας τιμὰς. Ὅθεν ἡ γηραιὰ Ἀνδρούτσαινα ὠργίσθη καὶ ἐδήλωσεν ὅτι δὲν ἠδύνατο ν' ἀνέχεται καὶ νὰ θεωρῇ ὡς ὁμοίαν αὐτῆς τὴν σύζυγον τοῦ πρῶην ὑπηρέτου της. Ὁ Γκούρας ἐξηκολούθει δεικνύων πρὸς τὸν Ὀδυσσεᾶ σέβας καὶ εὐπείθειαν, τοῦλάχιστον κατὰ τὸ φαινόμενον· ἀλλ' αἱ γυναικεῖαι ἀντιζηλίαι καὶ αἱ ἐξωθεν ῥαδιουργίαι εἶχον ἤδη ἐνσταλάξει τὸ δηλητήριον τοῦ φθόνου εἰς τὴν καρδίαν τοῦ Ὀδυσσεῶς καὶ τὸ μεταξὺ αὐτῶν χάσμα ἠϋρύνετο ὁλομέν. Διὰ νὰ θέσῃ τέρμα εἰς τὴν τοιαύτην κατάστασιν, ἥ καὶ πρὸς πραγματοποίησιν ἄλλων σκοπῶν, ὁ Ὀδυσσεὺς ἀπεφάσισε περὶ τὰ τέλη τοῦ ἔτους 1823 ν' ἀπομακρύνῃ ἐξ Ἀθηνῶν τὴν οἰκογένειάν του· ἀλλ' οἱ πρόκριτοι τῶν Ἀθηνῶν μετὰ διπλωματικῆς δολιότητος ἐπιδιώκοντες τὴν διαίρεσιν μεταξὺ τῶν δύο ἀρχηγῶν διὰ τῶν ἐρίδων τῶν συζύγων των, ὅπως τοῦλάχιστον ἰσχυρίζεται ὁ ἱστοριογράφος τῶν Ἀθηνῶν Σουρμελῆς, τὸν ἀπέτρεψαν ἐπιτηδεύειν τῆς τοιαύτης ἀποφάσεως, διὰ τῆς ἐπομένης κολακευτικῆς ἐπιστολῆς των ἀπὸ 7 Δεκεμβρίου 1823.

« Δὲν ἐλπίζομεν νὰ σᾶς λανθάνῃ ἡ μεγάλη χαρὰ, τὴν ὁποίαν ἐδοκί-

» μασεν αὐτὴ ἡ πόλις, ὅταν ἔλαβε τὴν τιμὴν νὰ δεχθῇ τὴν εὐγενῆ οἰκογένειάν σας· καὶ ἐκ τοῦ ἐναντίου λύπη ἐγκάρδιος ἐκυρίευσεν ὅλους ἡμᾶς,
 » ὅτε ἠκούσαμεν ὅτι ἐμηνύσατε ν' ἀναχωρήσῃ ἅπ' ἐδῶ. Ἡμεῖς λοιπὸν
 » ἐκρίναμεν χρέος νὰ σᾶς γράψωμεν ἀπὸ μέρος ὅλης τῆς πατρίδος,
 » ζητοῦντες αὐτὴν τὴν χάριν ἀπὸ τὴν Γενναϊότητά σου, νὰ μὴ μᾶς
 » στερήσετε τὴν εὐγενῆ οἰκογένειάν σας, τὴν ὁποῖαν ὁ λαὸς τῶν Ἀθηναίων
 » τὴν ἔχει διὰ καύχημά του καὶ εἰς ἐμψύχωσιν εἰς τὰς παρούσας περιστάσεις. Περισσότερον δὲν θέλομεν νὰ σᾶς βαρύνωμεν μὲ τὰς παρακλήσεις μας. Ἡ Γενναϊότης σου λοιπὸν γνωρίζοντας τὸ εἰλικρινὲς τοῦ
 » ζητήματός μας, εἴμεθα εὐέλπιδες ὅτι θέλετε νεύσει εἰς τὸ νὰ μᾶς κάμετε
 » καὶ αὐτὴν τὴν χάριν εἰς τὴν πατρίδα μας, ἥτις σᾶς εἶναι εὐγνώμων καὶ
 » διὰ τόσας ἄλλας».

Ἐὰν ἦτο τῷ ὄντι παγίς ἡ πρόσκλησις αὕτη, ὁ Ὀδυσσεὺς ἔπεσεν εἰς αὐτὴν μὲ ὅλην τὴν πανουργίαν του.

Ἐπέστρεψεν εἰς Ἀθήνας μετὰ τὴν διάλυσιν τοῦ ἐλληνικοῦ στρατοπέδου ἐν Εὐβοίᾳ, ὅπου πράγματι οὐδὲν ἄξιον λόγου πολεμικὸν ἔργον ἔπραξεν. Ἴσως διὰ τοῦτο δυσφορῶν ἔτι μᾶλλον, εὐρὼν δὲ τὸν ἀντίζηλόν του ἰσχυρόν, ἠσθάνθη τὸ κατ' αὐτοῦ μῖσος κεντρίζον ἰσχυρότερον τὴν ψυχὴν του. Μὴ δυνάμενος νὰ κταθῇ ἀπ' εὐθείας τὸν Γκούραν, ἀνέλαβε νὰ διεξαγάγῃ ἀγῶνα ῥαδιουργίας πρὸς τοὺς ὑποστηρικτάς του, αἵτινες ἦσαν οἱ Δημογέροντες, οἱ ἀντιπροσωπεύοντες τὴν τάξιν τῶν πλουσίων καὶ τῶν εὐγενῶν. Κατὰ τὸν Σουρμελῆν, ἐνῆργησε νὰ σταλῇ πρὸς αὐτὸν παρὰ 18 ἐγκρίτων πολιτῶν Ἀθηναίων ἐπιστολὴ πλήρης παραπόνων κατὰ τοῦ Γκούρα, ὅτι δῆθεν κατέτρεχε τοὺς Δημογέροντας καὶ ἐπίεζε τοὺς φίλους τοῦ Ὀδυσσεὺς μετὰ τὴν ἀναχώρησιν τούτου· τὴν ἐπιστολὴν δὲ ταύτην παραινοῦσιν αὐτὸν νὰ ἐπιστρέψῃ καὶ ν' ἀναλάβῃ τὴν φρουραρχίαν, ἀνεκοίνωσεν ὁ Ὀδυσσεὺς πρὸς τὸν Γκούραν μετὰ τῶν ἐξῆς συμβουλῶν: « Παιδί μου Γκούρα, πολλαῖς φοραῖς ἐβόλθησαν οἱ ἐχθροὶ
 » μας νὰ μᾶς διαιρέσουν, ὅμως δὲν ἐκατῶρθωσαν τίποτε· ἀπὸ τὸ παρὸν
 » γράμμα θέλεις βεβαιωθῇ τοὺς κακοὺς σκοποὺς τῶν Ἀθηναίων· σοῦ εἶπα
 » πολλαῖς φοραῖς νὰ προσέχῃς αὐτοὺς καὶ νὰ μὴ τοὺς πιστεύῃς, ὅτι εἶνε
 » διαβουλευμένοι καὶ πονηροὶ καὶ πασχίζουσιν νὰ μᾶς διώξουν καὶ τοὺς δύο·
 » ὅμως τὰ φρόνιμα παιδιὰ δὲν τὰ γελοῦν· λαγῶς πιπέρην ἔτριβε, κακὸ
 » τοῦ κεφαλιοῦ του· διάβασε λοιπὸν τὸ γράμμα τῶν φίλων καὶ λάβε τὰ
 » μέτρα σου, διὰ νὰ φερθῇς εἰς αὐτοὺς καθὼς τοὺς πρέπει. Ἡ ἰδική μου
 » συμβουλὴ εἶναι νὰ τοὺς βγάλῃς ὅλους ἀπὸ τὴν μέσσην, ἂν θέλῃς νὰ ἴσου-

» χάσωμεν ἀπὸ αὐτοὺς τοὺς διαβόλους, διότι ἡμποροῦν εἰς τὰ ὕστερα
 » νὰ σὲ δολοφονήσουν. Περισσότερα δὲν ἔχω νὰ σοῦ εἰπῶ καί, ἂν ἔχῃς
 » νοῦν, φέρσου ὅσιν παλληκάρια ».

« Ὁ Γκούρας (ἐξακολουθεῖ ὁ Σουρμελής), ἀφοῦ ἀνέγνωσε τὸ γράμμα, ἔμεινεν ἄπορος, μὴ δυνάμενος μήτε νὰ πιστεύσῃ μήτε ν' ἀπιστῇ, καὶ ἐπιστρέφων εἰς τὴν πόλιν τεταραγμένος ἐκμυστηρεύεται τὸ πρᾶγμα εἰς τινὰς τῶν ἐξ ἀπορρήτων του συγγενεῖς, οἵτινες γνωρίζοντες κάλλιον τὰς δολιότητας καὶ τὰς μηχανουργίας τοῦ Ὀδυσσεῶς, τὸν ἔκαμαν νὰ πιστεύσῃ ὅτι εἶναι πλαστογραφία, κίνημα δολερῶν σκοπῶν, ἀφορώντων τὸν ὄλεθρον τοῦ Γκούρα. Ὅθεν ὁ Γκούρας, διὰ νὰ ἀντιστρέψῃ τὰ κατ' αὐτοῦ μελετώμενα κατὰ τοῦ ἰδίου μελετῶντος, κοινοποιεῖ τὸ πρᾶγμα, ἀλλὰ πολὺ βραδέως, πρὸς τινὰς φίλους καὶ ἐν ἑτερον ἐπινόημα τῆς διεστραμμένης ἐκείνης ψυχῆς . . . Ἔως οὗτος ὁμοῦ νὰ γνωρίσῃ ὁ Γκούρας τὴν ραδιουργίαν τοῦ πονηροῦ, ἐβασανίσθησαν ἀδίκως φρικῶδη βάσανα ὅκτω Ἀθηναῖοι νεανῖαι, μεταξὺ τῶν ὁποίων ἦσαν ὁ Χ. Λάμπρος Κορομηλᾶς, Ἰωάννης Κανάρης, Σαράντης Βανᾶνος καὶ Δ. Ροῦτος, ὑποπτευθέντες παρ' αὐτοῦ ὡς ὀπαδοὶ τῆς ἐναντίας φατρίας ἐπιβουλευούσης αὐτόν ». Τὸ γεγονός, εἰ καὶ δὲν μαρτυρεῖται ἄλλοθεν, οὐδὲν ἔχει τὸ ἀντίθετον καὶ τὸ ἀνοίκειον πρὸς τὸν ἐγνωσμένον χαρακτῆρα τοῦ Ὀδυσσεῶς καὶ τὰς γνωστὰς περὶ τὸ σκευωρεῖν ἕξεις του. Εἶναι βέβαιον ὅτι ὁ Ὀδυσσεὺς ἐν Ἀθήναις ἀνεμίχθη εἰς τὰς κομματικὰς δολοπλοκίας καὶ προσηταιρίσθη ἐπιτηδεύων τὸν λαὸν ἐξεγείρων αὐτὸν ἐναντίον τῶν Δημογερόντων, οἵτινες καὶ καθηρέθησαν, ἐνήργησε δὲ νὰ ἐκλεγῶσιν ἑτεροὶ Δημογέροντες ἐκ τῆς φιλικῆς μάλλον πρὸς αὐτὸν μερίδος, αἵτινες ἦσαν ὁ Μ. Τουρναβίτης, ὁ Ἀνάργυρος Πετράκης, ὁ Ἰω. Πάλλης καὶ δύο ἐκ τῶν περίξ χωρίων. Ταυτοχρόνως τῇ ἐνεργείᾳ του συνέστη δικαστήριον πρὸς ἐκδίκασιν τῶν μεταξὺ τῶν πολιτῶν διαφορῶν, οὗ τὰ μέλη ἐπίσης ἐξελέγησαν συμφώνως πρὸς τὰς ἐπιθυμίας αὐτοῦ. Κατ' ἀμφοτέρας τὰς ἐκκλησίας ταύτας τοῦ λαοῦ παρευρέθη καὶ ὁ φιλέλλην Ἀγγλος συνταγματάρχης Στάνωπ (Stanhope) ἐλθόντος μετὰ τοῦ Βύρωνος εἰς Μεσολόγγιον, ἐκεῖθεν δ' ἐπισκεφθέντος τὰς Ἀθήνας, ὅστις εἰς τὰς ἐκδοθείσας περὶ Ἑλλάδος ἐπιστολάς του περιγράφει ὡς ἐξῆς τὰς ἀρχαῖκὰς ταύτας συνελεύσεις: « Χθὲς (6 Μαρτίου 1824) » ἐγένετο ἐνταῦθα γενικὴ συνέλευσις πρὸς ἐκλογὴν τριῶν ἀρχόντων. » Ὑποδειχθέντων τῶν προσώπων ἐγένετο συζήτησις περὶ τῆς ἀτομικῆς » των ἀξίας, μεθ' ὃ ἐξελέγησαν ὁμοθύμως. Τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ συνεκροτήθη » καὶ ἄλλη συνέλευσις πρὸς ἐκλογὴν τριῶν δικαστῶν. Ὁ Ὀδυσσεὺς μετὰ

» πολλῶν ἄλλων ἐκάθητο ἀντικρὺ γηραιοῦ δένδρου, περὶ τὸ ὅποιον
 » ἤδρευον οἱ Δημογέροντες, οἵτινες ἀποτεινόμενοι εἰς τὸν λαόν, ἐξήγησαν
 » αὐτῷ τὸν σκοπὸν τῆς ὀμηγύρεως καὶ προσεκάλεσαν τοὺς πολίτας νὰ
 » ὑποδείξωσι τοὺς δικαστάς. Ἐλευθέρα συζήτησις ἐπηκολούθησε τότε,
 » διαρκέσασα ἐπὶ πολὺ, ἥτις βαθμηδὸν ἐξήφθη, καὶ ἐπειδὴ ὑπῆρχε διχο-
 » γνωμία, ἐγένετο ψηφοφορία καὶ ἐξελέγησαν οἱ πλειονοψηφήσαντες ».

Ὀλίγας ἡμέρας μετὰ τὰ συμβάντα ταῦτα ὁ Ὀδυσσεὺς ἀπῆλθεν ἐξ Ἀθηνῶν, μεταβὰς καὶ πάλιν εἰς Εὐβοίαν, διὰ νὰ συνεχίσῃ τὴν πολιορκίαν τῆς ἀκροπόλεως τῆς Χαλκίδος, ὅπου εἶχον κλεισθῇ οἱ Τούρκοι ὑπὸ τὸν Ὀμέρ πασᾶν τῆς Καρύστου. Καὶ κατὰ τὴν ἐπιχείρησιν ταύτην ὁ Ὀδυσσεὺς, συμπράττων μετὰ τῶν Ψαριανῶν, δὲν διέπραξέ τι ἀξιοσημείωτον καὶ μίαν μόνην κατήγαγεν ἐπιτυχίαν ἐν Ἀλιβερίῳ, ὅπου διὰ τῆς συνήθους τοῦ εὐφυίας κατάρθωσεν ἀπὸ πολιορκουμένου νὰ γείνη πολιορκητής, κατανικήσας ἐν ἐνέδρῳ τουρκικὸν σῶμα ἐρχόμενον ἐναντίον του καὶ κυριεύσας τὰ ἐκ Χαλκίδος κομιζόμενα δύο αὐτοῦ τηλεβόλα. Ἀλλ' εἰς τὴν ἀποτυχίαν τῆς ἐπιχειρήσεως συνετέλεσε καὶ ἡ ἀδράνεια, ἴσως δὲ καὶ ἡ κακοπιστία τῆς ὑπὸ τὸν Κουντουριώτην κυβερνήσεως, ἧς μέλος ἦτο ὁ Κωλέττης, σφόδρα ἐχθρευόμενος τὸν Ὀδυσσεά¹· παρὰ τὰς

¹ Λέγεται ὅτι ὁ Κωλέττης διετέλει εἰς στενὰς σχέσεις μετὰ τῆς χήρας τοῦ Παλάσκα, ἑνὸς τῶν δύο φονευθέντων παρὰ τοῦ Ὀδυσσεὺς ἀπεσταλμένων τῆς Κυβερνήσεως, χαριζόμενος δ' εἰς αὐτήν, κατέτρεχεν ἔτι μᾶλλον τὸν Ὀδυσσεά.

Προσθετέον ὅτι ὁ Κωλέττης ἠσθάνετο καὶ ποιάν τινα ἀντιζηλίαν πρὸς τὸν Ὀδυσσεά, διότι ὁρεγθεὶς στρατιωτικῆς δόξης καὶ ἐκστρατεύσας εἰς Εὐβοίαν ἀπέτυχεν οἰκτρῶς. Ὁ Φίνλαῦ γράφει περὶ τούτου: « Οὗτος (ὁ Κωλέττης) ἐφλέγετο » ὥς περ καὶ ὁ Μαυροκορδάτος ὑπὸ στρατιωτικῆς δόξης. . . Ἐπεισε τὰ μέλη τῆς » Κυβερνήσεως νὰ τὸν διορίσωσι στρατάρχην ἢ ἀρχηγὸν τοῦ στρατοῦ, ὃν ἤθελε » συναθροίσει εἰς Εὐβοίαν. Καὶ πράγματι μὲν πλὴν τοῦ μεγαλοπρεποῦς αὐτοῦ » ἀναστήματος καὶ τῆς ἀλθανικῆς ἐνδυμασίας οὐδεμίαν ἄλλην εἶχε στρατιωτι- » κὴν ἀρετὴν· ἀλλ' οὐδὲν ἦττον διὰ μόνης τῆς ἐπιδείξεως καὶ τῶν φυσικῶν του » πλεονεκτημάτων ἠδυνήθη νὰ ἐπισκιάσῃ τὸ ἠθικὸν θάρρος καὶ τὴν πατριωτι- » κὴν αὐταπάρνησιν τοῦ Φαναριώτου ἀντιζήλου του, ὅστις, καί περ ἔχων μικρό- » τερον ἀνάστημα, ἦτο ὅμως δραστηριώτερος. Ὅτε οἱ Τούρκοι ἐνεφανίσθησαν » ἐν Εὐβοίᾳ, ὁ Κωλέττης ἔφυγε καὶ ἐγκατέλειψε τὴν νῆσον εἰς τὴν τύχην τῆς » τοῦτο δὲ μαθὼν ὁ Ὀδυσσεὺς, ὁ διοικῶν τὰς ἐν τῷ ἀνατολικῷ τμήματι στρα- » τιωτικὰς δυνάμεις, ἀντετάχθη κατὰ τῶν Τούρκων κλπ. ». Ὅτι δὲ ὁ εὐφυὴς καὶ πολύτροπος πρῶτον ἱατρός τοῦ χαρεμίου τοῦ Ἀλῆ ἠσθάνετο διακαῶς τὴν ὁρεξίν τοῦ νὰ διαδραματίσῃ πρόσωπον στρατηλάτου, ἐξάγεται καὶ ἐκ τῆς ἐπομένης ἐπιστολῆς του πρὸς τὸν θεῖόν του Τουρτούρη, χρονολογουμένης ἐκ Δημητσάνης

ἐπανελημμένας αἰτήσεις τούτου καὶ τὰς ὑποσχέσεις, δὲν ἐστάλη ἡ ἀπαιτουμένη διὰ τὴν πολιορκίαν καὶ τὴν πολεμικὴν ἐν γένει ἐνέργειαν ναυτικὴ δύναμις, ἕως ὅτου ἐγνώσθη ὅτι ὁ τουρκικὸς στόλος, ἐκπλεύσας ἐκ

ἀπὸ 11 Ἰανουαρίου 1825, ὅτε ἐξεστράτευσεν αὐτοπροσώπως κατὰ τῶν ἐν Πελοποννήσῳ ἀντιπάλων τῆς Κυβερνήσεως, γεγραμμένης δὲ εἰς ὕψος λίαν δογκισωτικόν: «Οἱ νόμοι καὶ ἡ Διοίκησίς μας ἐκινδύνευσαν καὶ ἐφέτος ἀπὸ τοῦ ἀντάρ-
» τας τοσοῦτον, ὥστε ἐβιάσθην ὁ ἴδιος εἰς τὴν α' τοῦ ἀπελθόντος μηνὸς νὰ
» ἐκστρατεύσω ἐπὶ κεφαλῇς ἱκανῶν διοικητικῶν στρατευμάτων ἐναντίον τῶν
» ἀνταρτῶν, τοὺς ὁποίους μόλις ἐβγῆκα ἀπὸ Ναύπλιον ἐτρόμαξα, καὶ προχω-
» ρῶν εἰς Κόρινθον, Βοστίτζαν καὶ Καλλάβρυτα, καὶ ἐνταῦθα, κατετρόπωσα, διε-
» σκόρπισα καὶ ἐπελάγωσα » (Ὅρα Γούδα: Βίος Κωλέττη).

Ὁφείλω ἐν τούτοις ν' ἀναφέρω ὅτι ἐν τῷ Ἀρχείῳ τῆς Ἱστορικῆς καὶ Ἐθνο-
λογικῆς Ἑταιρείας ὑπάρχει ἡ πρὸς τὴν Προσωρινὴν Διοίκησιν τῆς Ἑλλάδος ἐκθε-
σις τοῦ Κωλέττη χρονολογουμένη ἐξ Ὁρεῶν τῇ 11 Αὐγούστου 1823 (ἀριθ.
ἐγγρ. 11666), ἐν ᾗ τὴν ἀποτυχίαν τῆς ἐκστρατείας τοῦ ἀποδίδει εἰς τὴν ἀνικα-
νότητα, τὴν δειλίαν καὶ τὴν ἀπληστίαν τῶν ὑπ' αὐτὸν στρατιωτῶν καὶ ἰδίᾳ τῶν
ἐξ Ὀλύμπου, περὶ ὧν λέγει τὰ ἐξῆς φοβερά: «Καὶ ὅσον ἡδυνήθην νὰ γνωρίσω
» τὸν σκοπὸν τῶν ἀχρείων καπετάνων καὶ στρατιωτῶν τοῦ Ὀλύμπου, δὲν μοῦ
» ἔδωσαν νὰ καταλάβω ἄλλο παρὰ τὸ ὅτι αὐτοὶ εἰς τὸ νὰ κτυπήσουν Τοῦρκον
» εἶναι δειλότατοι καὶ ἀσυμφωνότατοι καὶ εἰς τὸ νὰ γείνουν ληστὰὶ νὰ λαφυρα-
» γωγήσουν ὅπου δὲν εἶναι Τοῦρκοι καὶ νὰ ἐγδύσουν καὶ ξεγυμνώσουν τοὺς Χρι-
» στιανοὺς εἶναι ἐμπειρότατοι καὶ ἀξιώτατοι. Ἔως τὴν ὥρην εἶδα στράτευμα μήτε
» ἀσυμφωνότατον μήτε ἀναξιώτατον μήτε ἀίσχροκερδέστατον μήτε ἀδικιώτα-
» τον καὶ ἀρπακτικώτατον ἀπὸ τὸ στράτευμα τῶν Ὀλυμπίων. Τὸ ἔθνος δὲν
» ἐλπίζω ποτὲ νὰ ἰδῇ καμμίαν ὠφέλειαν ἀπὸ αὐτούς ». Ἀλλὰ καὶ κατὰ τῶν ναυ-
τικῶν διατυποῖ παραπλήσια σχεδὸν παράπανα: «Τριᾶντα μύστικα καὶ σκαμπα-
» θίαὶ Ψαριανὰ περιπλέαν ἐνταῦθα καὶ δὲν ἐστάθη τρόπος ποτὲ νὰ ἡμπορέσω νὰ
» τὰ μεταχειρισθῶ εἰς κανένα καλὸν πρᾶγμα· ὅλοι εἶναι δοσμένοι εἰς τὴν ἀρπα-
» γήν· ὅλοι δὲν ὀνειρεύονται παρὰ λάφυρα » καὶ ἐπάγεται μελαγχολικῶς. «Ἐνας
» αἰσθαντικὸς ἄνθρωπος τὸ νὰ εὕρισκεται εἰς τὸ μέσον τοιούτων ἀπανθρώπων
» ἀνθρώπων τυραννεῖται περισσότερο ἀπὸ τοῦ νὰ εὕρισκεται εἰς τὸν Τάρταρον
» τῆς Κολάσεως». Ἡ γνώμη τοῦ εἶναι ὅτι ἡ ἄλωσις τῆς Εὐβοίας εἶναι εὐχερὴς·
ἀρκούσι δισχιλίοι στρατιῶται μετὰ ἱκανοῦ ἀρχηγοῦ· προσθέτει δὲ — καὶ ἐνταῦθα
ἀναφαίνεται ὁ πολιτικὸς του νοῦς — ὅτι ἡ Εὐβοία «μολονότι χαλασμένη, δύναται
» νὰ θρέψῃ (τοὺς δισχιλίους στρατιώτας)· ἡ Εὐβοία εἶναι πολλὰ ἀναγκαῖα εἰς τὸ
» ἔθνος». Τὸ περίεργον δὲ εἶναι ὅτι προτείνει νὰ διορισθῇ ἀρχηγὸς ὁ Ὀδυσσεύς
» ἢ ἐν ἐλλείψει αὐτοῦ ὁ Νικήτας. «Ὁ Ὀδυσσεύς, λέγει, ἀρκετὰ πολεμεφόδια
» ἔχει εἰς Ἀθήνας, στρατιώτας ἀρκετοὺς δύναται νὰ συνάξῃ· οἱ κάτοικοι τῆς
» Εὐβοίας τὸν θέλουν· ὅθεν καλὸν ἤθελεν ἦτο νὰ διορισθῇ αὐτὸς ἀρχηγὸς τῶν
» ὁρμάτων τῆς Εὐβοίας καὶ νὰ τῷ δοθῇ προσταγή νὰ ἐκστρατεύσῃ με ὅσους

Κωνσταντινουπόλεως, ἔμελλε νὰ καταπλεύσῃ πρὸς ἐπισίτισιν τῶν πολιορκουμένων καὶ βοήθειαν ἐν γένει τῶν ἐν Εὐβοίᾳ Ὀθωμανῶν. Ὁθεν ἡ πολιορκία διελύθη τῇ 23 Ἀπριλίου 1824 καὶ ἡ κατὰ τῆς Εὐβοίας πολεμικὴ ἐνέργεια ἐματαιώθη, ἐπαναληφθεῖσα βραδύτερον, ἀλλὰ καὶ πάλιν ἀνεπιτυχῶς ὑπὸ τοῦ Φαβιέρου. Εἶναι ὁμῶς ἀξιοσημείωτον ὅτι ὁ Ὀδυσσεὺς ἔδειξε πολιτικὴν περίνοιαν προσπαθὼν νὰ κυριεύσῃ τὴν Εὐβοίαν, ὥσεί ἐγίνωσκε καὶ συνησθάνετο τὸ ἀρχαῖον ῥητόν, κατὰ τὸ ὅποιον ὁ ἄρχων τῆς Εὐβοίας καὶ τῆς Ἑλλάδος ἄρχει παρωτρύνετο δ' εἰς τοῦτο καὶ ἐκ λόγων στρατηγικῶν, διὰ νὰ μὴ ἐπισιτίζεται εὐκόλως ὁ ἐν τῇ Ἀττικῇ τυχὸν εἰσχωρήσας ἐχθρὸς, ἀλλὰ καὶ διὰ νὰ ἐξαπλωθῇ καὶ ἐπικρατήσῃ ἡ Ἐπανάστασις ἐν τῇ μεγαλονήσῳ ἐκείνῃ, ἐνθα ὁμολογουμένως ἐλάχιστα ἔδρασαν καὶ κηδοκίμησαν τὰ ἐλληνικὰ ὅπλα κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ ἀγῶνος. Καὶ διὰ τοῦτο, ὅτε τὸ πρῶτον ἐκηρύχθη ἐλευθέρα ἡ Ἑλλάς, ἡ Εὐβοία, ὡς γνωστὸν, δὲν συμπεριλαμβάνετο εἰς τὸ ἐλεύθερον Ἑλληνικὸν Κράτος, ὡς κατεχομένη ἐξ ὁλοκλήρου ὑπὸ τῶν Τούρκων, ἀντηλλάγη δὲ μετὰ τῆς νήσου Σάμου, ἥτις εἶχε συμπεριληφθῇ εἰς τὸ πρῶτον Ἑλληνικὸν Κράτος καὶ διὰ τοῦτο ἔτυχε τῆς σχετικῆς αὐτονομίας.

Κατ' ἐκείνον τὸν καιρὸν ὁ Ὀδυσσεὺς, πειθόμενος εἰς τὰς εἰσηγήσεις τοῦ Νέγρη, γενομένου ἰδιαιτέρου αὐτοῦ συμβούλου καὶ παντοῖα μηχανωμένου κατὰ τῶν πολιτικῶν αὐτοῦ ἀντιπάλων ἐνήργησε τὴν ἐν Σαλώνοις συνέλευσιν τῶν ἀντιπροσώπων τῆς Στερεᾶς Ἑλλάδος, πρὸς ἀντίπραξιν τρόπον τινὰ τῆς ἐν Πελοποννήσῳ ἐδρευούσης Κυβερνήσεως· ἀλλ' ἡ ἀπόπειρα ἀπέτυχεν ὡς ἐκ τῆς ἀντιπράξεως τοῦ Μαυροκορδάτου, εὐαρίθμων παραστάντων αὐτόθι ἀντιπροσώπων τῆς Δυτικῆς Ἑλλάδος, καὶ διακοπείσων τῶν ἐργασιῶν τῆς συνελεύσεως μετὰ τινων ἡμερῶν ἀσημάντους συνεδρίας¹. Εἰς τὴν συνέλευσιν ταύτην προσεκλήθη ὑπὸ τοῦ Ὀδυσσεύος

«δυνηθῇ στρατιώτας εἰς τὴν Εὐβοίαν. Ἄν αὐτὸν δὲν ἐγκρίνῃ ἡ Διοίκησις, στοχάζομαι ὅτι δὲν συμφέρει νὰ ἔλθῃ ἄλλος παρὰ ὁ στρατηγὸς Νικήτας μετὰ Πελοποννησίους στρατιώτας». Περὶ ἑαυτοῦ γράφει δραματικῶς: «Ἐγώ, ἐπειδὴ ἡ τύχη μου ἐστάθη τοιαύτη, ἀπεφάσισα ἢ νὰ ἰδῶ τὴν Εὐβοίαν ἐλευθέραν ἢ νὰ χαθῶ». Γνωστὸν εἶναι ὅτι ἡ τοιαύτη ἀπόφασίς του ἔμεινεν ἀνεκτέλεστος, ὡς καὶ πολλὰ ἄλλα εἰς τὸν κατόπιν βίον του.

¹ Μεταξὺ τῶν παρευρεθέντων ἦσαν οἱ Πανουριᾶς, Ἀλ. Βλαχόπουλος, Δ. Σκαλτσᾶς, Γεώργ. Δουβουνιώτης, Ἄνδρ. Σαφάκης, Δημ. Τσίλιος, Γεώργ. Βαλτινός, Τάτσης Μαγγίνης, Ἰ. Φίλωνος, Α. Νάκος, Ν. Ζαχαρίτσας κλπ. Ἴδου μίαν τῶν πράξεων αὐτῆς ἀπὸ 25 Ἀπριλίου 1824, ἀπευθυνομένη πρὸς τὴν Διοίκησιν:

καὶ ὁ Λόρδος Βύρων, ὃν ἐπόθει νὰ γνωρίσῃ ἐκ τοῦ σύνεγγυς καὶ οὕτινος ἔχαιρε τὴν ἰδιαιτέραν ἐκτίμησιν ὥς ἐκ τῶν συστάσεων τοῦ Στάνωπ. Ἄλλ' ὅτε ὁ γαμβρὸς τοῦ Ὀδυσσεύος Τρελλώνης καὶ κομιστὴς τῶν γραμμάτων του ἔφθασεν εἰς Μεσολόγγιον, ὁ μέγας ποιητὴς καὶ πολυτιμότερος τῆς Ἑλλάδος φίλος εἶχεν ἤδη ἐκφέρει τὴν τελευταίαν πνοήν.

Ὁ Ὀδυσσεὺς μετὰ τοῦτο μετέβη εἰς Ναύπλιον· εὕρισκετο δ' ἤδη εἰς Ἄργος, ὅτε συνέβη τὸ ἐπεισόδιον τοῦ προσορμισμού τῆς γαλλικῆς κορβέττας πρὸς κρυφίαν ἐξαγοράν καὶ παραλαβὴν τῶν αὐτόθι κρατουμένων δύο Ὀθωμανῶν πασάδων. Ἡ τότε ἐν Μύλοις ἐδρεύουσα Κυβέρνησις ἐσκέφθη νὰ χρησιμοποιήσῃ τὸν Ὀδυσσεά πρὸς παρεμπόδισιν τῶν τεκταινομένων, ἀλλ' ἐπελθούσης ἀπροσδοκῆτως ἐτέρας λύσεως δὲν ἔλαβε τὴν ἀνάγκην τῶν ὑπηρεσιῶν του. Λέγεται ὅτι ἡ Κυβέρνησις προὔτεινεν εἰς αὐτὸν βραδύτερον νὰ συμμετάσχη καὶ τῆς κατὰ τοῦ Ἰβραήμ ἐκστρατείας μετὰ τῶν ἄλλων ὀπλαρχηγῶν τῆς Ρούμελης, ὅτι δὲ αὐτὸς ἠρνήθη, προτιμῶν νὰ παραμείνῃ εἰς τὴν Στερεάν Ἑλλάδα. Τοῦτο βεβαιοῖ ὁ Γούδας, ἀλλ' ἀπιθάνως, διότι, ὅτε ὁ Ἰβραήμ ἀπεβιβάσθη εἰς Πελοπόννησον, ὁ Ὀδυσσεὺς συνέπραττεν ἤδη μετὰ τῶν Τούρκων. Πιθανώτερον εἶναι τὸ ἀναφερόμενον ὑπὸ τοῦ Σπηλιάδου (σελ. 248) ὅτι εἰς τὰς κατηγορίας τοῦ Ὀδυσσεύς, ὅτι παρημέλει τὴν Ρούμελην, ἡ Κυβέρνησις ἀπελογεῖτο ὅτι ἐδέχθη αὐτὸν καλῶς εἰς Πελοπόννησον, προὔτεινε δὲ αὐτῷ νὰ τὸν διορίσῃ ἢ ἀρχηγὸν εἰς τὸ στρατόπεδον τῶν Βασιλικῶν, ἢ ἀρχηγὸν τῶν στρατευμάτων ἐν Ὑδρᾷ καὶ Σπέτσαις· προὔτεινεν ὡσαύτως αὐτῷ νὰ μείνῃ παρ' αὐτῇ ὡς πολεμικὸς σύμβουλος. Πλὴν αὐτὸς ἀνεχώρησεν ἐκ Ναυπλίου ἄνευ τῆς διαταγῆς τῆς καὶ μεταβάς εἰς Εὐβοίαν ἔλαβε τὰς προσόδους αὐτῆς αὐθαρέτως διὰ καθυστερουμένους μισθοὺς τῶν στρατιωτῶν του

« Θεωροῦντες οἱ τῆς Στερεᾶς Ἑλλάδος κλονιζομένους τοὺς Νόμους, πάσχουσιν
 » τὴν Διοίκησιν, τὰ ἱερὰ δικαιώματα τῶν λαῶν χαμένα δι' ὅλου, πολλαπλασιαζο-
 » μένην τὴν κατάχρησιν, παρευδοκιμοῦντα τὸν πόλεμον κατὰ τοῦ Σουλτάνου,
 » αὐξανομένας τὰς ἐμφυλίου ταραχὰς καὶ προχωροῦσαν τὴν ἀναρχίαν, κινδυνεύου-
 » σαν μὲν τὴν Ἑλλάδα ὁλόκληρον, προκινδυνεύουσιν δὲ τὴν Στερεάν, κατὰ τὴν
 » ὁποίαν ἔχουν οἱ Ἕλληνες ἐλευθερίαν νὰ συνέρχωνται ἐπὶ σκοπῷ κοινῆς ὠφε-
 » λείας καὶ τῆς τῶν Νόμων ὑποστηρίξεως, συνεκρότησαν Γενικὴν τῆς Στερεᾶς
 » Ἑλλάδος συνέλευσιν, ἣ ὁποία ἐξετάσασα τὰ διατρέχοντα δεινὰ μὲ προσοχὴν
 » καὶ ἀπάθειαν, ἀναγκαῖον ἔκρινε νὰ κάμῃ καὶ ἑγγράφον συμφωνίαν, τὴν ὁποίαν
 » πρωτοτύπως διευθύνει πρὸς τὴν Διοίκησιν, διὰ νὰ θεωρηθῇ καὶ φυλαχθῇ εἰς τὰ
 » Ἀρχεῖα τοῦ ἔθνους ».

καὶ ἐφορολόγησε τοὺς κατοίκους. Καὶ αὐταὶ μὲν ἦσαν αἱ δικαιολογίαι τῆς Κυβερνήσεως· κατὰ πόσον δὲ αἱ προτάσεις αὐτῆς πρὸς τὸν Ὀδυσσεῶν ἦσαν εἰλικρινεῖς, ἐὰν ὄντως ἐγένοντο, ἀπέδειξαν τὰ μετέπειτα συμβάντα.

Τὸ ἀληθὲς ὅμως εἶναι ὅτι ὁ Ὀδυσσεύς διαρκῶς εἶχεν ἐστραμμένην τὴν προσοχὴν τοῦ πρὸς τὴν Ἀνατολικὴν Ἑλλάδα, περὶ αὐτῆς πρὸ πάντων ἐνδιαφερόμενος καὶ ἰδίως περὶ τῆς Ἀκροπόλεως τῶν Ἀθηνῶν. Ἐξ Ἀργους, ὅπου μετέβη τότε ἐκ Ναυπλίου, ἔγραψε πρὸς τὸν Γκούραν τῇ 21 Μαΐου 1824¹. « Ἀδελφέ μου Γκούρα, σοῦ φιλῶ τὰ ῥάτια. Ἐλάβα τὸ γράμμα » σου καὶ εἶδα ὅτι ἦλθαν οἱ συντρόφοι ἀπὸ τὸ Εὐριπονῆσι αὐτοῦ. Λοιπὸν » νὰ σταθεῖν αὐτοῦ ὅσοι μείνουν καὶ νὰ ἰδοῦμε. Ἡ ἐκστρατεία ἔχει νὰ » γείνη περὶ Τουρκῶν καὶ τότε ἀποφασίζομεν. Ἀκόμη καὶ διὰ τὸν Καπε- » τάν Στάθην, ὅπου μοῦ γράφεις, ἦλθεν ἐδῶ καὶ πάλιν γυρίζει εἰς τὰ » αὐτοῦ. Ἐγὼ καὶ ἐπροχθὲς σοῦ ἔγραφα διὰ μέσου τοῦ Καπετάν Γεώργη » Κίτσου ὅτι διὰ τοῦ Κρόκου τὸ ἄλογον ἐβγῆκαν πολλοὶ μυστηρῆδες νὰ » τὸ ἀγοράσουν καὶ κύτταξε καλὰ νὰ μὴ σὲ γελάσουν, ὅτι τώρα ἄλογα » μᾶς χρειάζονται καὶ ἔχουν πέρασιν. Καί, ἂν θέλῃς πάλιν νὰ τὸ δώσης, » νὰ μοῦ δώσης καὶ ἐμὲ χαμπέρι καὶ νὰ ἔχω ἀπόκρισίν σου. Ὑγιαίνει.

« Ὁ ἀδελφός σου

» Ὀδυσσεύς Ἀνδριόδου ».

Σημειοὶ δὲ ὁ ὑπομνηματίζων τὰς ἐπιστολάς ταύτας διὰ λίαν περιέρ-
γων σημειώσεων καὶ σχολίων πρόκριτος πολίτης Ἰωάννης Βλάχος, τῆς
γνωστῆς ἀθηναϊκῆς οἰκογενείας, τὰ ἐξῆς ἐπεξηγηματικὰ τοῦ αἰνιγματώ-
δους τῆς ἐπιστολῆς περιεχομένου: « Τοῦ Κρόκου τὸ ἄλογον διὰ τὸ ὅποιον
» γράφει ὁ κύριος Ὀδυσσεύς ὅτι ἐβγῆκαν πολλοὶ μυστηρῆδες διὰ νὰ τὸ
» ἀγοράσωσιν, ἐννοεῖ τὸ φρούριον τῶν Ἀθηνῶν καὶ προειδοποιεῖ τὸν
» Γκούραν διὰ νὰ μὴ ἀπατηθῇ καὶ τὸ δώσῃ εἰς τὴν ἐξουσίαν τῆς Διοι-
» κήσεως, νομίζοντας ἴσως τὸν Γκούραν διὰ μπουνταλᾶν, καὶ φοβεῖται
» μὴ τὸν γελάσωσιν, ἔχοντας καὶ μερικὰς ὑποκεκρυμμένας ὑποψίας, δι'
» αὐτὸν νέας ». Καὶ περαιτέρω: « Μὲ τοῦτο θέλει νὰ τοῦ εἰπῇ ὅτι καὶ
» αὐτὸς εἶναι ἓνας τῶν μυστηρῆδων (δηλ. τῶν ἀγοραστῶν) καὶ εἶναι ἐτοι-
» μος νὰ τὸ ἀγοράσῃ ἐπὶ δημοπρασίας μὲ τὸ παραπάνω καὶ νὰ ἔχῃ τὴν

¹ Ὁρα Ἀρχεῖον Ἱστορ. ἢ Ἐθνολ. Ἑταιρείας, ἐγγράφου ἀριθ. 1595-9, φάκελ-
λος ἀλληλογραφίας Γκούρα.

» εἶδῃσιν ὡς ἀγοραστής ». Ὁ Βλάχος δὲ σημειοῖ καὶ τὰ ἐπόμενα σπουδαιότατα: « Ὁ Γκούρας, ἐνῶ ἦτο ὁ Ὀδυσσεὺς εἰς Ἄργος καὶ τοῦ ἔγραφε » διὰ τοῦ Κρόκου τὸ ἄλογον, κινεῖ ἀπ' Ἀθήνας εὐθὺς διὰ Ναύπλιον, » ὅπου ἦτο τότε ἡ καθέδρα τῆς Διοικήσεως καὶ κατὰ πρῶτον δι' ἀνα- » φορᾶς του παραδίδει τὸ φρούριον τῶν Ἀθηνῶν εἰς τὴν Διοίκησιν. Ἡ » Διοίκησις ὑπόσχεται πάλιν τὴν φρουραρχίαν πρὸς αὐτὸν ὡς ἀγαθὸν » πολίτην καὶ τὸν προτρέπει ν' ἀποσπασθῇ ἀπὸ τὸν Ὀδυσσεά, διορί- » ζοντάς τον ἀρχηγὸν τῶν ὅπλων τῆς Ἀνατολικῆς Ἑλλάδος ».

Ὑπάρχει οὐχ ἥττον ἑτέρα μαρτυρία ἀξιοσημειωτος ὅτι ὁ Ὀδυσσεὺς αὐθορμήτως προσεφέρθη νὰ παραδώσῃ τὸ φρούριον τῶν Ἀθηνῶν εἰς τὴν Κυβέρνησιν. Ὁ Γκέικας Καρακατσάνης γράφων πρὸς τοὺς Προκρίτους Σπεισῶν τῇ 4 Ὀκτωβρίου 1823 (Ἀρχ. Ἱστορ. καὶ Ἐθνολογικῆς Ἑταιρείας, ἀριθ. 11738) γράφει: « . . . Ἀμέσως λοιπὸν ἐμίσεισε τὸ » Ἐκτελεστικὸν χωρὶς καὶ νὰ φροντίσῃ οὔτε τὴν παραλαβὴν τῶν Ἀθη- » νῶν, ὅμοῦ ἐπρότεινεν ὁ Ὀδυσσεὺς νὰ παραδώσῃ τῆς Διοικήσεως, οὔτε » νὰ ἐκτελέσῃ ἄλλας οὐσιώδεις ὑποθέσεις ». Ἰσως ὁμοῦς ἐνεκα τῶν κατό- » πιν γεγονότων ὁ Ὀδυσσεὺς μετέβαλε γνώμην. Ἡ κατ' ἐκείνας τὰς ἡμέ- » ρας ἀφίξις τοῦ Ὀδυσσεὺς καὶ ἄλλων ὀπλαρχηγῶν εἰς Ναύπλιον σχετίζε- » ται μὲ τὴν τότε γενομένην ἀποστολὴν τῆς πρώτης δόσεως τοῦ ἐν Ἀγγλίᾳ » συνομολογηθέντος δανείου. Τὴν δόσιν ταύτην ἐξ ὀγδοήκοντα χιλιάδων » λιρῶν στεργλινῶν διέθετον τὰ μέλη τῆς Κυβερνήσεως κατὰ βούλησιν καὶ » συμφώνως πρὸς τὰς προσωπικὰς αὐτῶν συμπαθείας παρεῖχον τὰ χορη- » γήματα εἰς τοὺς ὀπλαρχηγούς. Ὁ Ὀδυσσεὺς ἦτο ἐκ τῶν παρηγκωνισμέ- » νων καὶ ἐνῶ ἐστρατολογήθησαν ἄλλοι ἵνα ἐκστρατεύσωσιν εἰς τὴν Φωκίδα » κατὰ τῶν ἐπερχομένων ἐχθρῶν, (οἵτινες ἐπεχείρουν ἐκ Θεσσαλίας καὶ » Φθιώτιδος συχνὰς ἐπιδρομὰς εἰς τὴν Ἀνατολικὴν Ἑλλάδα), γενναῖα » λαβόντες χρηματικὰ βοηθήματα, αὐτὸς ὁ ἀνεγνωρισμένος ἀρχηγὸς τῆς » Ἀνατολικῆς Ἑλλάδος οὐδεμίαν ἔλαβεν ἐντολὴν ἢ χορηγίαν¹. Τὸ τραῦμα

¹ Περὶ τῶν αἰσθημάτων καὶ ἰδεῶν τοῦ Ὀδυσσεὺς ὡς πρὸς τὴν Ἀνατολικὴν Ἑλλάδα καὶ τὴν Πελοπόννησον ὑπάρχει ἐν τῷ Ἀρχεῖῳ τῆς Ἱστορικῆς καὶ Ἐθνολογικῆς Ἑταιρείας (ἀριθ. 11,630) ἡ ἐξῆς περιεργαστάτη αὐτοῦ ἐπιστολή:

« Φιλογενέστατοι Προκρίτοι τῆς νήσου Σπεισῶν,

» Καὶ μὲ ἄλλα μου πρὸς ὑμᾶς ἔγραφον τὰ διατρέξαντα καὶ ἤδη τὰ ἕως νῦν. » Κατὰ τὴν 7 τοῦ ἤδη Ἰουλίου τρέχοντος σφοδρὰ μάχη ἐγένετο παρ' ἡμῶν μὲ » τοὺς ἐν Λεβαδείᾳ ἐχθρούς τῷ ὄντι περιφανῆς καὶ οὕτως. Τὸ ἡμῖς σχεδὸν

ἦτο δεινόν· διότι ἐκτός τῆς ἠθικῆς προσβολῆς συνεπήγετο καὶ ὑλικὴν βλάβην. Ἡ φιλοχρηματία ἦτο ἐλάττωμα οὐχὶ ἀσύνηθες μεταξὺ τῶν ἀνδρῶν τοῦ Ἀγῶνος· δὲν προήρχετο ὁμῶς καθαρῶς ἐκ πλεονεξίας καὶ

» ἐχθρικὸν στρατεύμα ὃν στρατοπεδευμένον ἐν τῇ τῆς Χαιρωνείας πεδιάδι κατὰ
» τὰς ὄχθας τοῦ Κηφισοῦ ποταμοῦ διέμεινεν· ἡμεῖς βλέποντες τὸ τοιοῦτον καὶ
» κυριευθέντες οἱ Ἕλληνες ἀπὸ τὸν ἐνόντα ἐνθουσιασμόν, ἀμέσως ἐτρέξαμεν
» μετὰ μεγάλης σπουδῆς κατ' αὐτῶν, ἐσυγκροτήσαμεν διὰ νυκτός, ὥς ἡ ὥρα
» ἕκτη μίαν μάχην μαχημώτατην, ὥστε φονευμένους ἐχθροὺς καὶ πληγωμένους
» ἐλάδομεν ἀρκετοὺς, καμύλους σχεδὸν ἑκατὸν καὶ ἀλογομουλὰρα πολλὰ καὶ
» μέρος τῶν ἐφοδίων· εἶδα δὲ διεσκορπίσθησαν τῇδε κακεῖθεν καὶ ἕως ὥρας δὲν
» εἶναι βεβαία εἶδησις ὃν ἐνώθησαν μὲ τὸ ἄλλο τὸ ἐν Καλάμῳ τῆς Λεβαθείας
» ἐχθρικὸν στρατόπεδον. Καὶ τέλος ἔμεινεν ἡ κοινῶς ποθουμένη νίκη εἰς τοὺς
» Ἕλληνας, ἐξ ὧν εἰς μόνον ἐπληρώθη.

» Τίς ἄρα εὐαίσθητος καὶ καλοκάγαθος ψυχὴ δὲν ἤθελε δικαίως καὶ ἀπαθῶς
» διασαλπίσει εἰς τὰς ἀκοὰς ἐκείνων, οἵτινες ἀναιροῦν τὰ δίκαια τῆς Ἀνατολικῆς
» Ἑλλάδος, τὰ ὅσα κατὰ καιρὸν ἀνδραγαθήματά της· ἢ δὲν ἤθελε διηγηθῇ
» δακρυρροοῦσα πρὸς ἅπαντας τὰς ὅσας καταχρήσεις ἔδοκίμασεν ἀπὸ τῶν ἀπίστων
» Ὀθωμανῶν; Ὡσαύτως καὶ τὸν τέλειον ἤδη ἄφανισμόν της· ἢ ἤθελε κρύψει τὴν
» μεγάλην ἀδιαφορίαν τῶν Πελοποννησίων; Τῷ ὄντι οὐδεμία.

» Ἡ Πελοπόννησος, ἀδελφοί μου, δὲν ἔχει λόγον δικαιολογήματός τινος ἤδη
» καὶ μηδεμιᾶς προφάσεως διόλου μήτε ἡμπορεῖ νὰ ἀρνηθῇ τὴν ὅσην τιμὴν
» ἔλαθεν ἀπὸ τὰς Αἰγαιοπελαγικὰς ἅπαντας νήσους, Δυτικὴν καὶ Ἀνατολικὴν
» Ἑλλάδα, καθότι μεγαλειτέρα τιμὴ πρὸ πάντων εἶναι ὅπου τὴν ἐγνώρισαν ἅπασαι
» ὡς γενικὸν κέντρον ἀπάτης τῆς Ἑλλάδος. Ἀφίνω νὰ λέγω τὰς ὅσας βοηθείας
» αὐτοθελήτως ἐπρόσφερον αὐτῇ καὶ τίνες ἀπέβλεπαν εἰς τὴν τιμὴν καὶ ὑπόλη-
» ψιν αὐτῆς.

» Ἀλλ' αὐτὴ ἡ σκληρὰ καὶ ὑπερήφανος, καταγινομένη εἰς τὴν μέθοδον τῆς
» αἰσχροκερδείας καὶ τῆς ἀρπαγῆς καὶ εἰς τοὺς βαθμοὺς τῆς δόξης, πριχοῦ τὸ
» Ἑλληνικὸν γένος νὰ λάβῃ τὴν ἀνεξαρτησίαν του ἐντελῶς καὶ παντὸς ἄλλου
» εἰδους ἀποπήματα, δὲν δίδει ἀκρόασιν τελείως εἰς τὰς φωνὰς αὐτῶν· ἀλλ'
» οὔτε αἱ ἤδη δεινὰί περιστάσεις τῆς Ἀνατολικῆς Ἑλλάδος κατεμαλάκωσαν τὴν
» καρδίαν τῆς Πελοποννήσου μήτε αἱ συνεχεῖς τέλος πάντων μετὰ δακρύων
» παρακλήσεις αὐτῆς διὰ τὴν ἐνταῦθα ἐξαποστολὴν ἐν τάχει τῆς πελοποννησιακῆς
» βοηθείας εἰς ἀπάντησιν τοῦ ἐχθροῦ ἐμετέβαλον τὴν δόλιον διάθεσιν αὐτῆς.
» Εἶπα δεινὰς περιστάσεις, διότι ὁ Καραϊσκάκης καὶ Μῆτσος Κοντογιάννης, καθὼς
» καὶ ἄλλοι, κάμνοντες ἀναγκωχὴν ἀρμάτων ἡσυχάζουν, δίδοντες ἔτι καὶ τὰ ὅσα
» χαρακτηρίζουν τὸν βραγιᾶν. Καὶ ὄντα ἐκεῖνα τὰ μέρη οὕτως, ὁ ἐχθρὸς διευθύ-
» νεται ἄνευ φόβου εἰς τὴν θέσιν τῆς ἐπαρχίας Λεβαθείας, καθὼς καὶ ἤδη στρα-
» τοπεδεύει ἐντὸς αὐτῆς. Καὶ οἱ εἰρημένοι ὁμῶς στερημένοι τῆς πελοποννησια-
» κῆς βοηθείας, ποιοῦν τοιαῦτα.

κερδαλεοφροσύνης, ἀλλ' ἐξ ἀνάγκης πρὸς διατήρησιν τῆς ἑαυτῶν ἰσχύος καὶ περιωπῆς, ὑποχρεωμένων νὰ διάγῳσιν ἐλευθερίως καὶ ν' ἀμείβωσι γενναίως τὴν εἰς αὐτοὺς ἀφροσίωσιν τῶν παλληκαρίων των· οἱ στρατιῶται

» Διὰ νὰ μὴ νομίζετε ὅτι ἐκφράζομαι τοιοῦτους λόγους διὰ τινος πάθους,
» ἀφίνω τὴν φιλογένειάν σας νὰ κάμετε κρίσιν ὁρθὴν ἐπάνω εἰς τὰ πράγματα
» διὰ νὰ πληροφωρηθῆτε μόνοι σας.

» Πόσον διάστημα καιροῦ διέτρεξεν ἀφ' ἧς ἔδωκεν ὑπόσχεσιν ἡ Πελοπόννησος
» διὰ τὴν εἰς τὴν Ἀνατολικὴν Ἑλλάδα ἐξαποστολὴν τῶν στρατευμάτων; πολὺ
» βέβαια, καθότι ἡ προθεσμία τῆς διπλῆ καὶ τρίδιπλος ἔγινε! Σᾶς παρακαλῶ,
» εἰπέτε μου ἂν ἡ παρούσα περίστασις συγχωρῇ νὰ γένῃ διπλὴ καὶ τρίδιπλος ἡ
» προθεσμία; ὄχι μόνον ἀλλ' οὔτε τροφὰς μᾶς προφθάνουν, ὅπου καταλιμοκτο-
» νοῦμεν ἐδῶ, καταπολεμοῦντες μόνοι μας τὸν ἐχθρὸν διὰ ξηρᾶς καὶ διὰ θαλάσ-
» σης. Στοιχάζομαι νὰ σᾶς εἶναι γνωστὴ ἡ ἐν τῷ Κορινθιακῷ κόλπῳ εἰσβολὴ τοῦ
» ἐχθρικοῦ στόλου· μολοντόι ἂν ἐπωλεῖτο εἰς κανένα μέρος τροφὴ, ὅπου νὰ ᾔτο
» δυνατὸν νὰ ἀγοράζωμεν, μᾶλλον τοῦτο δὲν ἐζητήσαμεν μήτε καὶ αὐτὴν ἐξ αὐτῶν
» τὴν τροφὴν. Ὅθεν βέβαια τοῦτο δὲν εἶναι ἄλλο εἰμὴ μία φανερά φανερά ἀδρά-
» νεια καὶ φανερὸς διαχωρισμὸς ἀφ' ἡμῶν, ὡς τὸ πάλαι.

» Φροντίδα καὶ ἐπιμέλειαν καταβάλλουν ἕως νὰ ἐξγάλλουν τὸν Νικήταν μόνον
» εἰς τὰ Μέγαρα μὲ πεντακοσίους ἢ καὶ χιλίους στρατιώτας καὶ προφατίζονται
» μὲ αὐτὸν ὅτι στέλλουν στράτευμα. Σᾶς λέγω μετὰ βεβαιότητος ὅτι, ἂν δὲν ᾔθε-
» λεν ἔχει ἡ Πατρίς τόσην ἀνάγκην, ἥς ἦτον πεπληροφορημένη μὲ μόνον τὸν
» Νικήταν ἠθέλομεν κατὰξολοθρεύσει τὸν τύραννον. Ἐνθα ἐκ τῶν εἰρημένων
» δὲν ἀμφιβάλλω καθὼς καὶ ἄλλων ἔτι γνωστῶν σας νὰ ἐξακριβώσετε τὸ ἄνευ
» λόγου δικαίωμα τῶν Πελοποννησίων ἕως ἀτόμου.

» Ὅσον τὸ κατ' ἐμέ, ἐβράχυνισεν ὁ λάρυγξ μου, ἐκολλήθη καὶ ἡ γλῶσσά μου
» τῷ λάρυγγί μου, κατὰ τὸν φαλμοδὸν Δαυίδ, βαῶντας διὰ συνεχῶν γραμμάτων
» ἀδιακόπως τὴν κατεπείγουσαν ἀνάγκην τοῦ Ἑθνους· ἀλλ' αὐτὸς μήτε εἰς τὰς
» συνεχεῖς φωνὰς μας εἰσέτι ἔδωκεν ἀκρόασιν μήτε ὑπεράσπισιν καὶ βοήθειαν
» εἰς τὴν κατεπείγουσαν ἀνάγκην τῆς Πατρίδος.

» Πολλάκις λοιπὸν ἠθέλετε εἰπεῖ· πάλιν ἐπιστολὴ τοῦ Ὀδυσσεύος! πάλιν νὰ
» παρκινήσωμεν τοὺς Πελοποννησίους διὰ τὴν ἐνταῦθα ἐξαποστολὴν ταχείαν
» τῶν στρατευμάτων· καὶ ἐγὼ χωρὶς παῦσιν . . . καὶ ἡ φιλογένειά σας νὰ ὁμιλή-
» σετε πρὸς τοὺς Πελοποννησίους· ὁ εἰς τὴν παρούσαν στιγμὴν κίνδυνος τῆς
» πατρίδος ἐστάθη αἷτιον καὶ ἐκτείνομαι διὰ τῆς παρούσης μου, καὶ συγχωρητέον.
» Ὑγιαίνειτε κατ' ἄμφω εὐδαιμονοῦντες καὶ φιλεῖτε τὸν ὅμᾶς φιλοῦντα.

» *Ἐν τῇ Μορῇ τῆς Ἱερουσαλήμ, τῇ 13 Ἰουλίου 1823.*

» *Στοὺς ὁρισμοὺς σας*

» **Ὀδυσσεὺς Ἀνδρίτσου.**

» Τὴν ἰδίαν στιγμὴν τὸ ἐν Λεβαδείᾳ ἐχθρικὸν στρατόπεδον ἐμετέβη εἰς τὴν
» ἐπαρχίαν Θηβῶν.

ἀπῆλθον τακτικὴν τὴν πληρωμὴν τοῦ μισθοῦ, δι' αὐτοὺς δὲ ὁ ἄριστος τῶν στρατηγῶν καὶ ὁ ἀγαπητότατος ἐθεωρεῖτο ὁ τακτικώτερον καὶ γενναιότερον τῶν λοιπῶν πληρώων. Οἱ ἀρχηγοὶ ὑπεβάλλοντο εἰς πολλὰς ἐξ ἰδίων δαπάνας, αὐτὸς δὲ ὁ Ὀδυσσεὺς πρό τινας εἶχε δαπανῆσαι ἐξ ἰδίων 15 χιλιάδας γροσίων, ποσὸν ἀρκετὰ σημαντικόν, πρὸς ἀγορὰν πυρίτιδος ἐκ Ψαρῶν. Ὅθεν βαρέως φέρων τὸ ἀδίκημα ἐπέστρεψεν εἰς Ἀθήνας· ἀλλὰ μὴ δυνάμενος νὰ μείνῃ ἀργός, ἀποκαμὼν δ' ἄλλως τε καὶ ἐκ τῆς ἐναντίον τοῦ ἀμειλίκτου ἀντιδράσεως τῶν προυχόντων Ἀθηναίων, ἀπεφάσισε νὰ ἐκστρατεύσῃ, μισθώσας ἐξ ἰδίων ὅσους στρατιώτας ἠδύνατο. Ἐζήτησε τὴν ἐξόφλησιν τοῦ πρὸς αὐτὸν χρέους των δι' ὅσα εἶχε δαπανῆσαι ἐκ τοῦ βαλαντίου τοῦ πρὸς ἐπισίτισιν τῆς Ἀκροπόλεως, ἀλλ' οὐδὲ λεπτόν ἔλαβε¹. Ὡς καὶ ἓνα ἐμπειρικὸν χειρουργὸν Ὀθωμανόν, ὃν ἐζήτησεν, ἠρνήθησαν νὰ πέμψωσιν αὐτῷ, ἐπὶ τῷ λόγῳ ὅτι ἦτο ὁ ἰατρός τῆς φρουρᾶς. Ὅθεν ἀπῆλθε σφόδρα ἐξωργισμένος καὶ μένεα πνέων κατὰ τῶν ἐχθρῶν του καὶ ἰδίως κατὰ τῶν ἐν Ἀθήναις ἀντιπάλων του. Τὸ ἀληθές εἶναι ὅτι ἡ ἐχθρὰ μεταξὺ τοῦ Ὀδυσσεὺς καὶ τῆς ἀριστοκρατικῆς ἰδίας μερίδος τῶν Ἀθηναίων εἶχε καταντήσῃ τότε ἄσπονδος· ἀλλ' ὅμως πᾶσα ἡ εὐθύνη δὲν βαρύνει τοὺς τελευταίους τούτους. Ὁ Ὀδυσσεὺς ἦτο βίαιοπαθὴς εἰς τὸ μῖσός του, οἱ δὲ στρατιῶταί του, φημιζόμενοι ἐπὶ ἀγριότητι, ὅπως ὁ περιβόητος Μάνδαλος, εἰς τῶν ὑπαρχηγῶν του ὁ

¹ Περὶ τοῦ χρέους τούτου ὑπῆρχεν εἰς χεῖρας τοῦ Ὀδυσσεὺς τὸ ἐπόμενον χρεωστικὸν ὁμολογόν· « Διὰ τοῦ παρόντος δηλοποιούμεν ἡμεῖς οἱ ὑποφαινόμενοι » ὅτι ὁ Γενναιότατος Καπετάν Ὀδυσσεὺς, ἔχοντας ἀνάγκην ἡ πατρίς μας, ἔδωκεν » ἐξ ἰδίων του διὰ σιτάρη καὶ γεῆρετζιλέν, ὅπου ἐφέραμεν διὰ τὸ Κάστρον, γρόσια » χιλιάδες δεκατέσσαρας καὶ ἐξακόσια ἑννέα καὶ παράδες δέκα, γρ. 14609 καὶ » παράδ. 10. Καὶ εἰς ἐνδειξιν ἐδώσαμεν εἰς χεῖράς του τὸ παρὸν ἐσφραγισμένον » τῇ σφραγίδι τῆς Κοινότητος καὶ ὑπογεγραμμένον παρ' ἡμῶν.

« Ἐν Ἀθήναις τῇ 22 Ὀβρίου 1822 ».

Ἔπονται τριάκοντα πέντε ὑπογραφαὶ τῶν προκρίτων καὶ μᾶλλον ἐπιστήμων ἐκ τῶν πολιτῶν.

Ὑπάρχει ἐν τῷ Ἀρχεῖῳ τῆς Ἱστορικῆς καὶ Ἐθνολογικῆς Ἑταιρείας (ἀριθ. 1592) παρόμοιον ἔγγραφον τῶν προκρίτων Λεβαθεῖας χρονολογούμενον ἐκ Σαλῶνων ἀπὸ 17 Νοεμβρίου 1821, διὰ τοῦ ὁποῦ ὁμολογοῦσιν ὅτι ἔδανείσθησαν παρὰ τοῦ Καπετάνου των Ὀδυσσεὺς Ἀνδρίτσου γρόσια πεντακισχίλια, πεμφθέντα εἰς Ὑδραν πρὸς ἀγορὰν πυρίτιδος, ἅτινα ὑπόσχονται ν' ἀπαδώσωσι μετὰ πεντάμηνον μὲν προθεσμίαν ἀτόκως· μετὰ δὲ τὴν προθεσμίαν ταύτην μετὰ τόκου 15 τοῖς $\frac{0}{100}$ κατ' ἔτος.

κατόπιν εἰς τὸν Γκούραν ἀφροσιωθείς, εἴτε τῇ συναινέσει αὐτοῦ εἴτε καὶ αὐτοβούλως, εἶχον προβῆ εἰς παντοίας ἐκδιάσεις καὶ ὕβρεις καὶ κακώσεις κατὰ τῶν πολιτῶν, μὴ σεβόμενοι οὐδ' αὐτῶν τῶν ἀρχοντικῶν τῶν Ἀθηναίων οἴκων. Τὸ πάθος δὲ τῶν Ἀθηναίων, ὅπερ παρεκίνησε τὸν ἱστορικὸν Σουρμελὴν νὰ γράψῃ μετὰ τότης χολῆς, μαρτυρεῖται καὶ ἐκ τοῦ ἐξῆς περιστατικοῦ. Ὁ Ὀδυσσεὺς εἶχεν ὁμολογουμένως ἐργασθῇ ὅπως διὰ καταλλήλων ὀχυρωματικῶν ἔργων περιλάβῃ ἐντὸς τοῦ περιβόλου τοῦ φρουρίου τὸ ἀνακαλυφθὲν ὕδωρ τῆς Κλεψύδρας, τῇ ὑποδείξει τοῦ ἐν Ἀθήναις ὑποπροξένου τῆς Αὐστρίας ἀρχαιοδύφου Γροπίου, ἐξασφαλίσας οὕτω τὴν ὕδρευσιν εἰς τοὺς πολιορκουμένους. Ἐτοποθέτησε δὲ ἐπὶ τοῦ ἀνεγερθέντος τείχους πλάκα ἀναθηματικὴν φέρουσαν τὴν ἐπιγραφὴν: « *Προμαχεῶνα τὸν δε πηγαίου ὕδατος ἀνήγειρεν ἐκ βάθρων Ὀδυσσεὺς Ἀνδρούτσου, Ἑλλήνων στρατηγός* ». Ἡ ἐπιγραφὴ αὕτη, καθὰ βεβαίοντο ὁ Παπαδόπουλος, ἀφηρέθη κατόπιν ἐξ ἐμπαθείας. Ἀλλ' ὅμως σήμερον σώζεται ἐντετειχισμένη καὶ πάλιν φέρουσα τὴν προσθήκην « *σὺν τῷ γενναίῳ Γκούρῳ* ». Πότε ἐγένετο ἡ τοιαύτη μεταβολή, δὲν εἶναι ἐξηκριβωμένον.

Συνέβη τότε ἕτερόν τι περιστατικόν, ἐλέγχον τὴν κακοβουλίαν τῆς Κυβερνήσεως καὶ τὴν ἀδυσώπητον αὐτῆς πρὸς τὸν Ὀδυσσεά ἐχθραν. Ὁ ἐπιμελητὴς καὶ ταμίας τοῦ κατὰ τὴν Ἀνατολικὴν Ἑλλάδα στρατοῦ Ἰωάννης Μελάς, βλέπων τὸν Ὀδυσσεά ἀπρακτοῦντα δι' ἑλλειψίν μίσθων, ἀπεφάτισε νὰ χορηγήσῃ εἰς αὐτὸν 25 χιλιάδας γροσίων διὰ τὴν μισθοδοσίαν τῶν ὑπ' αὐτὸν ἀνδρῶν, πεπεισμένος ἐν τῇ ἀθωότητί του ὅτι πράττει ἔργον φιλόπατρι καὶ ἀξιεπαινον. Ἀλλ' ἡ Κυβέρνησις μαθοῦσα τὸ γεγονός, ἐπέπληξεν αὐτὸν δριμύτατα καὶ κατελόγισεν εἰς βάρος του τὸ ποσὸν αὐτό, αὐστηρῶς ἅμα ἀπαγορεύσασα νὰ χορηγήσῃ εἰς τὸν Ὀδυσσεά καὶ ὅβολον ἔστω. Διὰ τῆς πράξεως ταύτης ὑπερεπληρώθη ἡ κύλιξ τῆς πικρίας. Ὁ Ὀδυσσεὺς ἀπέδωκεν εἰς τὸν Μελᾶν τὰ χρήματα, εἶπε πρὸς τοὺς φίλους του: « *Ἄς ὀψωνται οἱ αἵτιοι!* » καὶ διενόηθη καὶ ἐπραγματοποίησε τὸ ἀπονενοημένον σχέδιον τῆς εἰς τοὺς Τούρκους αὐτομαλίας του¹.

¹ Ὁ Σπηλιάδης εἰς τὰ Ἀπομνημονεύματα αὐτοῦ ὡς ἐξῆς ἀφηγεῖται τὰ συμβάντα, ἐκ τῶν ἀναφερομένων δὲ παρ' αὐτοῦ λεπτομερειῶν διαφωτίζεται καὶ ἡ κατόπιν ἐνέργεια τῶν Ρουμελιωτῶν καὶ Σουλιωτῶν ὀπλαρχηγῶν ὑπὲρ τοῦ Ὀδυσσεως καθὼς καὶ ἡ ἀρχὴ τῆς μετὰ τῶν Τούρκων συνεννοήσεως τούτου: « Ὁ Ὀδυσσεὺς ὅτε ὁ ἐχθρὸς ἔσθασεν εἰς Λεβάδειαν, ἀνηνέχθη τὴν 7 Ἰουλίου πρὸς τὴν Κυβέρνησιν καὶ ἐζήτησε τὰς διαταγὰς τῆς νὰ κινηθῇ κατ' αὐτοῦ, ἀλλὰ δὲν τὰς λαμβάνει. Τὰς 15 ἔγραψεν ὅτι ἐλυπεῖτο μὴ εὑρεθῆς καὶ ἐκαῖνος εἰς τὴν

Τὴν ψυχολογικὴν κατάστασιν τοῦ Ὀδυσσεὺς κατ' ἐκείνον τὸν καιρὸν διερμηνεύει εὐγλωττότατα ἡ ἐξῆς ἐπιστολὴ αὐτοῦ, δημοσιευθεῖσα ὑπὸ τοῦ προμνημονευθέντος συνταγματάρχου Στάνωπ, διότι εἰς αὐτὸν ἀπηυθύνετο συνοψίζουσα δὲ πάντα τὰ ἐναντίον τῆς Κυβερνήσεως παράπονα τοῦ ἀδικηθέντος ἀρχηγοῦ :

Ἐν Βελίτον 11 Σεπτεμβρίου 1824.

» Κύριε,

» Ἀφ' οὗτου ἐχωρίσθημεν εἰς τὴν Ἀμφισσαν, δὲν ἤξιώθην ἐπιστολῆς σας.
» μολονότι συχνάκις σας ἀνέφερα τὰ παράπονά μου καὶ τῶν ἄλλων
» Καπεταναίων, οἱ ὁποῖοι διὰ παρομοίας αἰτίας εὐρίσκονται ἐδῶ εἰς

» μάχην τῆς Ἀμπλιαντς, καθὼ μὴ λαβὼν διαταγὴν τῆς, περιέμενε δὲ διαταγὴν
» διὰ μέσου τοῦ Μελά. Τὴν 27 τοῦ ἰδίου πρώτος ὁ Ὀδυσσεὺς καὶ 8 ἐκ τῶν
» ὀπλαρχηγῶν Σουλιῶται καὶ Στερεοελλαδίται ἀναφερόμενοι πρὸς τὴν Κυβέρνη-
» σιν, ζητοῦσι τὰναγκαῖα διὰ νὰ πυλεμήσωσι τοὺς ἐχθρούς· ἀλλ' ὁ Ὀδυσσεὺς
» εἶναι εἰς τὴν ὀργὴν τῆς. Ἀρχὰς Αὐγούστου ἀρχίζει ἐν τῇ ἀπελπισίᾳ τοῦ νὰ
» συνεννοῇται μὲ τοὺς Τούρκους, ἐξομολογεῖται εἰς τὸν Δουβουνιώτην καὶ τοῦ
» λέγει ὅτι ἡ Κυβέρνησις ἔχει σκοπὸν νὰ κτυπήσῃ τοὺς ὀπλαρχηγούς καὶ θὰ
» τοὺς ἀπολέσῃ, ἐὰν δὲν εἰσβάλωσι Τούρκοι εἰς τὴν Πελοπόννησον. Φαίνεται δὲ
» ὅτι ἦτο μὲ αὐτὸν σύμφωνος καὶ ὁ Καραϊσκάκης ἐναντίον τῆς Κυβερνήσεως.
» Τὴν 23 τοῦ αὐτοῦ ἀναφέρει ὁ Μελάς εἰς τὴν Κυβέρνησιν ὅτι ὁ Ὀδυσσεὺς καὶ
» ὁ Δουβουνιώτης ὠμίλησε μὲ τοὺς Τούρκους καὶ ὅτι οἱ ἄλλοι ἀρχηγοὶ δυσχε-
» στήθησαν καὶ ἀπελθόντες ὅλοι εἰς Ἀργαστόλιον, ὅπου ἐστρατοπέδευεν ἐκείνοι,
» τὸν ἠρώτησαν περὶ τούτου καὶ τοὺς ἀπεκρίθη ὅτι δὲν ἦτο μυστικὸν ἢ μὲ τοὺς
» Τούρκους συνέντευξις του, τὴν ἐγνώριζον καὶ οἱ ἄλλοι ἐντόπιοι ἀρχηγοὶ καὶ
» ἀπέβλεπον εἰς τὸ νὰ τοὺς ἀπατήσῃ νὰ μὴ βλάψωσι τὰ μνήματα. Ἐπαραπο-
» νεῖτο δὲ κατὰ τῆς Κυβερνήσεως καὶ διότι δὲν τὸν ἐπλήρωνε τοὺς μισθοὺς του
» διὰ τὴν πολιρκίαν τῶν φρουρῶν τῆς Εὐβοίας. Εἰς τὴν μὲ τοὺς Τούρκους
» συνέντευξίν του ἦτο παρὼν καὶ ὁ Καραϊσκάκης, ὅστις εἶπεν ὅτι παρευρέθη διὰ
» ν' ἀκούσῃ τί θὰ ὠμίλει μὲ τοὺς Τούρκους. . . Ἐν τούτοις ὁ ἀρχηγὸς Τσα-
» βέλλας, Ν. Πανουριᾶς, Καραϊσκάκης, Δῆμος Σκαλτσᾶς, Ἀνδρίτσος Σαφάκος,
» Γ. Δράκος, Γ. Δαγκλῆς, συνεκρότησαν συμβούλιον, ἀπεφάσισαν νὰ πληρώσῃ
» ὁ Μελάς εἰς τὸν Ὀδυσσεῆα πεντακοσίους μισθοὺς καὶ παρεκάλεσαν τὴν Κυβέρ-
» νησιν νὰ τοὺς δεχθῇ, διὰ τὸν φόβον μὴ βλάβῃ ὁ Ὀδυσσεὺς τὰ γενικὰ συμφέ-
» ροντα. Ἀλλ' ἡ Κυβέρνησις τοὺς ἐπιπλήττει τὴν 11 Σεπτεμβρίου, διότι ἐπεμ-
» βαίνουν εἰς τὰ χρέη τῆς καὶ τοὺς λέγει ὅτι ὁ Ὀδυσσεὺς δὲν ἔχει διαταγὴν
» στρατολογίας καὶ δὲν ἔχει δίκαιον νὰ ζητῇ μισθοὺς καὶ ἐπομένως τὰ κατ' ἀπό-
» φασίν των πληρωθέντα παρὰ τοῦ Μελά εἶναι εἰς βάρος τούτου. Καὶ τότε ὁ
» Ὀδυσσεὺς, μὴ ὑποφέρων νὰ ζημιωθῇ ὁ Μελάς, τοῦ ἀπέδωκε τὰ χρήματα τῆς
» Κυβερνήσεως ».

» Βολίτσαν. Συνήλθομεν διὰ νὰ ἐμποδίσωμεν τὴν ἄρπαγὴν τῶν δικαιο-
 » των τοῦ λαοῦ. Οἱ κυβερνήται μας, ἀφοῦ ἔγειναν κύριοι τοῦ δανείου,
 » δὲν συλλογίζονται ἄλλο παρὰ νὰ δολοφονήσουν ὅλους ἐκείνους, οἱ ὁποῖοι
 » ὁμιλοῦν διὰ τὰ δικαιώματα τοῦ ταλαιπώρου λαοῦ τῆς Ἑλλάδος, διὰ
 » ν' ἀπαλλαχθοῦν εἰς τὸ ἐξῆς ἀπὸ ὅλους, ὅσους φοβοῦνται, ἵνα τυραννώ-
 » σιν ἔπειτα μὲ πλήρη ἐλευθερίαν. Σᾶς ἀναφέρω δὲ τοῦτο, διότι τρεῖς
 » φορὰς μὲ ἐπυροβόλησαν τὴν πρώτην φορὰν εἰς Ναύπλιον. Καθ' ὅλας
 » αὐτὰς τὰς περιστάσεις συνέλαβα τοὺς ἐνόχους καὶ τοὺς ἐπαρουσίασα
 » προσωπικῶς εἰς τὴν Κυβέρνησιν. Εἰς τὴν πρώτην περίστασιν ἡ Κυβέρ-
 » νησις εἶπεν ὅτι θὰ δικασθοῦν τὴν ἐπομένην ἡμέραν· ἀλλὰ τὴν νύκτα
 » οἱ δολοφόνοι ἀπελύθησαν. Τὸ πρωί, ἐνῶ ἐκαθήμην εἰς τὸ παράθυρόν
 » μου καὶ ἐπερίμενα τὴν δίκην, ἐκ δευτέρου μ' ἐπυροβόλησαν. Ἀμέσως
 » ἔτρεξα καὶ συνέλαβα τοὺς κακούργους καὶ τοὺς ἐπαρουσίασα πάλιν εἰς
 » τὴν Κυβέρνησιν, μὲ ἀπεκρίθησαν δὲ ὅτι τὴν ἐπιούσαν θέλουν δικασθῆ.
 » Ἐπερίμενα· ἀλλὰ τὴν ἐπομένην εἶδα αἰφνιδίως τοὺς αὐτοὺς νὰ μὲ
 » πυροβολήσωσι διὰ τρίτην φορὰν. Πάλιν τοὺς συνέλαβα καὶ τοὺς παρέ-
 » δωκα ἐκ νέου εἰς χεῖρας τῆς Κυβερνήσεως καὶ ἔκτοτε ἀνεχώρησα διὰ
 » τὸν στρατόν. Μόλις δὲ εἶχα ἀναχωρήσει, καὶ εἰς τὸν δρόμον λαμβάνω
 » γράμμα ἀπὸ τὸν Σκῶτον λοχαγὸν Φίνλαῦν, ὁ ὁποῖος μὲ παρεκάλει νὰ
 » ταχύνω πρὸς αὐτόν, ἐπειδὴ ἡ ζωὴ μου καὶ ἡ ἰδική του εὐρίσκοντο εἰς
 » κίνδυνον· ἀφοῦ δ' ἐνταμώθημεν, ἐπληροφορήθην ὅτι ἡ Κυβέρνησις
 » ἔστειλεν ἓνα ἄνθρωπον, ὁ ὁποῖος τοῦ ἐπρόσφερε δέκα χιλιάδες τάλ-
 » ληρα, διὰ νὰ παραδώσῃ τὴν οἰκίαν μου εἰς αὐτόν τὸν ἀπεσταλμένον.
 » Ὁ λοχαγὸς Φίνλαῦς ὁμῶς δὲν συνήνεσεν εἰς τοιαύτην αἰσχρὰν πράξιν
 » καὶ ἐδίωξεν ἀπ' ἐμπρὸς τὸν ἀπεσταλμένον, φοβερίσας αὐτόν ὅτι ἂν
 » ἐτόλμα νὰ εἶπῃ ἐκ δευτέρου τοιοῦτον λόγον, ἤθελε τὸν κτυπήσει. Ἐν
 » τούτοις ὁ οὔτιδανὸς ἐκεῖνος δὲν ἔχασε καιρόν, ἀλλ' ἐτοποθέτησεν εἰς
 » τὸν δρόμον δύο ἄνθρώπους μὲ ὀδηγίας νὰ δολοφονήσουν τὸν λοχαγὸν
 » Φίνλαῦν, ἅμα ἠθέλον τὸν ἰδεῖ. Ἐπυροβόλησαν καὶ τὸν ἐπλήγωσαν,
 » ἀλλὰ καθὼς εἶδε τὸ πιστόλιον παρουσιαζόμενον, ἐπιτηδείως τὸ ἐκτύ-
 » πησε μὲ τὴν χεῖρα καὶ τοιοῦτοτρόπως δὲν ἐπληγώθη βαρέως καὶ ἔσωσε
 » τὴν ζωὴν του. Δι' ἐμὲ δὲ εἴκοσι ἢ τριάκοντα ἄνθρωποι πληρωμένοι
 » ἀπὸ τοὺς αἰσχροὺς κυβερνήτας μας, παραφυλάττουσι νὰ εὔρουν εὐκαι-
 » ρίαν νὰ μὲ δολοφονήσουν.

» Εἰς τὰ τοιαῦτα μεταχειρίζονται τὰ χρήμα τοῦ δανείου καὶ ὅχι εἰς
 » τὰς ἀνάγκας τοῦ πολέμου. Σᾶς λέγω δὲ ὅτι πρὸς ἀσφάλειαν τῆς ζωῆς

» μας ως τελευταίον καταφύγιον δὲν ἔχομεν ἄλλο μέσον παρὰ νὰ προσ-
 » πείσωμεν εἰς τὸ ἔλεος τῶν Τούρκων, τόσον ἡμεῖς, ὅσον καὶ ὁ ἀτυχέστα-
 » τος λαὸς τῆς Ἑλλάδος, ὅστις φεύγων ἀπὸ τὸν ἑνα ζυγὸν καὶ βλέπων
 » ὅτι θὰ πέσῃ εἰς χειρότερον, προτιμᾷ τὸν πρῶτον ἀπὸ τὸν δεύτερον.
 » Ἰας περιστάσεις ταύτας ὑποβάλλων πρὸς ὑμᾶς, κύριε, διὰ νὰ ἐκτιμῇ-
 » σετε τὴν κατάστασιν τῆς Ἑλλάδος, ἀπονέμω εὐσεβᾶστως τὰς προσα-
 » γορεύσεις μου.

« Ὁ ταπεινόςτατος δοῦλός σας
 » Ὀδυσσεύς Ἀνδριόπου ».

« Πρὸς τὸν Συνταγματάρχην Στάνωπ

Εἰς Λονδῖνον ».

Εἰς τὴν ἐπιστολὴν ταύτην ὁ Στάνωπ ἐπάγεται τὰ ἐξῆς σχόλια :

« Ἴσως τινὲς ἤθελον νομίσει, ὅτι θὰ ἦτο συμφερότερον καὶ εἰς τὸν
 » Ὀδυσσεῆα καὶ εἰς ἡμέ, ἢ μᾶλλον φρονιμώτερον νὰ παραλείψω μέρη
 » τινὰ τῆς ἐπιστολῆς ταύτης· τὴν πανουργίαν αὐτὴν διαγωγὴν κατα-
 » φρονῶ. Ἐὰν τὰ ἐκθετόμενα πράγματα ὑπὸ τοῦ μεγάλου τούτου
 » Καπετάνου εἶναι ἀληθινὰ, τὰ αἰσθήματά των εἶναι φυσικὰ καὶ τοιαῦτα,
 » ὅποια δύναται τις νὰ προσδοκᾷ παρ' ἀνθρώπου ἔχοντος τὴν ἀνατροφὴν
 » ἐκείνου. Τὸ ἄμεσον σφάλμα πρέπει ν' ἀποδοθῇ εἰς τὴν Ἑλληνικὴν
 » Κυβέρνησιν. Ἀλλ' οἱ ἀρχικοὶ αἵτιοι εἶναι οἱ διαπραγματευθέντες τὸ
 » δάνειον, διότι δὲν ἐζήτησαν νὰ τεθῶσιν ὅροι, σκοπὸς τῶν ὁποίων ἔπρεπε
 » νὰ εἶναι ἡ διαλλαγὴ καὶ ἡ ἀνεξαρτησία. Ἄνευ ἐνώσεως οἱ μέτοχοι τοῦ
 » δανείου πρέπει νὰ εἶναι βέβαιοι, ὅτι οὐδέποτε θέλουσι λάβει λεπτόν. Τὸ
 » ψεῦδος καὶ ἡ πανουργία ἔχουσιν ὀλεθρίους συνεπείας· ἡ ἀπόκρυψις τῆς
 » ἀληθείας εἶναι ἐπιβλαβὴς καὶ εἰς τοὺς μετόχους καὶ εἰς τοὺς Ἕλληνας ».

Ἡ ἀναφερομένη ἐν τῇ ἐπιστολῇ ταύτῃ συνέλευσις Καπεταναίων ἐν
 Βελίτση δὲν μνημονεύεται ὑπὸ τῆς ἱστορίας. Ἴσως ὁμοῦς συνήλθον ἐκεῖ
 τινες ἐκ τῶν ἐν Ἀμφίσση πρότερον συνελθόντων καὶ δυσηρεστημένων
 κατὰ τῆς Κυβερνήσεως ὡς παραγκωνισθέντων ἐν τῇ μισθοφορικῇ ἐκστρα-
 τείᾳ, ἢ μᾶλλον ἴσως ἦτο ἀπόπειρά τις τοῦ Ὀδυσσεῆος πρὸς συνασπισμὸν
 τοιοῦτον, ἀλλὰ μὴ εὐδωθεῖσα, διότι ἄλλως θὰ ὑπῆρχον περὶ αὐτῆς
 μαρτυρίαι.

Εἰς τὰ αἴτια δὲ τὰ ἐξωθήσαντα τὸν Ὀδυσσεῆα πρέπει ἀκόμη νὰ προσθέ-
 σωμεν καὶ τὴν θρυληθεῖσαν πρόθεσιν περὶ τῆς Κυβερνήσεως, ὅπως διορίσῃ
 ὡς φρουροὺς τῆς ἐπαρχίας Λεβαδείας τοὺς Τζαβελλαίους μετὰ σώματος

Σουλιωτῶν¹. Τὸ καπετανᾶτον τῆς Λεβαθείας ἀνῆκεν εἰς αὐτὸν ἀνέκχθεν, διότι εἶχε διορισθῇ ἐκεῖ πρὸ τῆς Ἐπαναστάσεως ὑπὸ τοῦ Ἀλῆ². Ὡστε τὸ νέον τοῦτο τραῦμα ἦτο καίριον κατὰ τῆς φιλοτιμίας του, καθὼ ἰσοδυναμοῦν μὲ καθάρσεις. Διὸ συνεκάλεσε τοὺς προκρίτους τῆς ἐπαρχίας, ὡς γράφει ἡ Ἐφημερίς Ἀθηνῶν, συνιστῶν αὐτοῖς νὰ μὴ στέρξωσι τὸν τριοῦτον διορισμόν, ὃν ἐν ἀνάγκῃ ἡτοιμάσθη καὶ διὰ τῆς βίας νὰ ἐμποδίσῃ. Καὶ δὲν ἐπραγματοποιήθη μὲν ἡ πρόθεσις τῆς Κυβερνήσεως, ἴσως δὲ καὶ τὰ περὶ τούτου ἦσαν ἀπλῆ διάδοσις· ἀλλ' ὅμως εἶναι ἀναμφισβήτητον ὅτι τἀλλεπάλληλα ταῦτα περιστατικὰ ἐπέδρασαν ἐπὶ τοῦ πνεύματος καὶ ὑπερίσχυσαν νὰ κατανικήσωσι τοὺς δισταγμούς του.

[Ἐπετα: συνέχεια].

ΧΑΡ. ΑΝΝΙΝΟΣ

¹ Τὸ κακεντρεχὲς σχέδιον ἦτο ἐπινόημα τῶν ἀμειλίκτων ἐχθρῶν του. Εἰς ἐξ αὐτῶν ὁ Γ. Αἰνιάν, ὅστις εἶχε χρηματίσει μέλος τοῦ Ἀρείου Πάγου, ἦτο δὲ τότε Γενικὸς Ἐφορὸς τῶν στρατοπέδων τῆς Στερεᾶς Ἑλλάδος. Ἐγραψεν ἐξ Ἀμφίσσης τὴν 23 Ὀκτωβρίου πρὸς τὴν Κυβέρνησιν: « Ὁ Ὀδυσσεὺς εἶναι εἰς » τὴν σπηλιάν του μεμονωμένος· ἀλλὰ πρὸ παντὶν ἀνάγκῃ νὰ τοῦ ἀφαιρεθῇ » πᾶσα ἐπιτροπὴ ἀπὸ τῆς ἐπαρχίας. Ὁ Γ. Δράκος διορίσθη ὀπλαρχηγὸς Ταλαντίου· νὰ διορισθῇ καὶ ὁ Κ. Τζαβέλλας τῆς Λεβαθείας. Νὰ διορισθοῦν καὶ ἄλλοι » νὰ φυλάττουν τὸν Πανουριᾶν· ὅπου ἂν ἐναντιωθῇ, νὰ τὸν κτυπήσουν. Νὰ διορισθοῦν δὲ ὁ Λάμπρος Βεῖκος καὶ ὁ Δαγκλῆς· τότε κατορθώνεται τὸ κατὰ τοῦ » Ὀδυσσεὺς κίνημα. Ἴδού ἀρμόδιος καιρὸς διὰ τὴν καταστροφὴν τοῦ Προδότη. » Ἄς διορισθῇ καὶ ὁ Καραϊσκάκης νὰ περάσῃ εἰς Καρπενήσι νὰ συμπολιορκήσῃ » μὲ τὸν Μῆτσον καὶ Γιολδάσην τοὺς εἰς Μαυρίλον ἐχθρούς, διὰ νὰ μὴ ἀρχίσουν » μεριμνᾶν ὑπὲρ τοῦ Ὀδυσσεὺς καὶ ἀργοπαρεῖν ». Ὡς πρὸς τὴν τελευταίαν ταύτην » πράξιν ὅρα περαιτέρω τὰ περὶ τῶν ἐνεργειῶν τοῦ Καραϊσκάκη.

² Ὁ Ὀδυσσεὺς ὡς ἀρματολὸς τῆς Λεβαθείας ἐκέκτητο τοιαύτην ἰσχὺν καὶ τοιαύτην ἐνήσκει ἐξουσίαν, ἐν ὀνόματι τοῦ ἰσχυροῦ βεζύρου τῶν Ἰωαννίνων, ὥστε καὶ πρὸς αὐτοὺς τοὺς ἰσχυροὺς Ὀθωμανοὺς ἐφέρετο ἀγερῶχος καὶ δεσποτικῶς. Ὁ Γούδας ἀναφέρει τὸ ἐξῆς ἀνέκδοτον· « Ἰβράῆμ πασᾶς τις ἄγων τρεῖς χιλιά- » δας στρατοῦ, ἀφίκετο εἰς Λαμίαν, ἵν' ἀπέλθῃ εἰς Πελοπόννησον ὡς Βαλῆς· ἔφερε » δὲ μεθ' ἑαυτοῦ καὶ ἓνα Τατάρ ἁγιοῦ, ἀρχιταχυδρόμον, Ναλκηράνην λεγόμενον » (πεταλοθραύστην)· οὗτος ἐχθρὸς ὢν τοῦ ἐν Λεβαθείᾳ Ἐμὶν Τατάρ ἱποταχυ- » δρόμου), ὑπὸ τοῦ Ἀλῆ πασᾶ διορισθέντος, ἐξυλοκόπησεν αὐτὸν ἀνηλεῶς ἐν τῷ » ταχυδρομικῷ καταστήματι. Μαθὼν τοῦτο ὁ Ὀδυσσεὺς ἐπεμψε τὸν Διαῆκον καὶ » ἐξυλοκόπησεν ἀνηλεέστερον ἐν τῷ μέσῳ τῆς ἀγορᾶς τῆς Λεβαθείας τὸν ἀρχι- » ταχυδρόμον. Οἱ Λεβαδεῖς ἐφοβήθησαν εἰς τασοῦτον τὰς ἀντεκδικήσεις τοῦ » Ἰβράῆμ πασᾶ, ὥστε οἱ προύγοντες καὶ προεστοὶ ἀνεχώρησαν καὶ ἐπεμψαν » μεταμφιεσμένους ὡς προεστοὺς δῆθεν ὑποδεεστέρους τινάς, ἵνα ὑποδεχθῶσι τὸν » διαβαίνοντα πασᾶν. Ἀλλ' οὗτος μαθὼν ὅτι ὁ Ὀδυσσεὺς ἦτο ὠχυρωμένος ἐν τῇ » ἄνω τῆς πόλεως Μονῇ μετὰ ἑκατὸν πεντήκοντα, ἀπέπεμψε τὸν ἀρχιταχυδρό- » μον καὶ διηλθε μεθ' ὅλου τοῦ στρατοῦ του, χωρὶς νὰ ἐνοχλήσῃ οὔτε τὴν πόλιν » οὔτε τοὺς προύγοντας ». Σημειωτέον ὅτι καὶ οἱ ἐπιφανεῖς τῆς ἐπαρχίας ὀπλαρχ- » ηγοὶ ὑπετάσσοντο αὐτῷ. Ὁ Ἀθανάσιος Διαῆκος ἦτο πρωτοπαλλήκαρόν του, ἐκρά- » τησε δὲ αὐτὸν πλησίον του παρὰ τὴν ἐναντίον του μῆνιν τοῦ φοβεροῦ σατράπην. Τὸν δὲ κλέφτην Πανουριᾶν συνέλαβε καὶ ἐπεμψεν εἰς Ἰωάννινα, χωρὶς ὅμως νὰ τὸν βλάψῃ, ἀλλὰ καὶ συστήσας μάλιστα εἰς τὸν Ἀλῆν νὰ μὴ τὸν κακοποιήσῃ.